

ΤΕΤΡΟΥΝΙΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

Υψηλοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

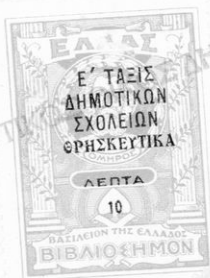
ΒΑΣ. Ε. ΠΕΤΡΟΥΝΙΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Έγκειται παρά τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ'
Ἀντίτυπα 10.000

Ἀριθ. ἐγκριτ. ἀποφ.
Ὑπουργείου Παιδείας
51231
51232 20 Αὐγούστ. 1934

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε. — ΑΘΗΝΑΙ
4 — ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ — 4
1935

Πάν αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως.

Βελιτρούνας

PRINTED IN GREECE—1935
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνελήφθη εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἡμῶν παρῆλθον δέκα ἑννέα ὅλοι αἰῶνες.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τὴν ὁποίαν ἤκουσαν οἱ δώδεκα μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὁ ὀλίγος ἐκεῖνος πληθυσμὸς τῆς Γαλιλαίας, διεδόθη καὶ ἐξηπλώθη ἀνὰ τὸν κόσμον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν πεντακόσια ἑκατομμύρια ἀνθρώπων νὰ εἶναι Χριστιανοί.

Διὰ τίνος τρόπου ἐξηπλώθη, ποῖα ἐμπόδια συνήντησεν, διὰ τίνων μέσων κατεβλήθησαν αὐτὰ καὶ ποῖαι περιστάσεις, τέλος, συνετέλεσαν ὥστε νὰ λάβῃ τὴν μορφήν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μας παρουσιάζει ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία, ταῦτα πάντα ἐξετάζει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.

Πᾶς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρῇται ἀληθὴς Χριστιανός, ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Τοῦτο, διότι ὅχι μόνον κατανοεῖ πληρέστερον τὴν ἀξίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ Χριστιανὸς οὗτος ἐνδυναμοῦται διὰ τῆς γνώσεως ταύτης, καὶ ἀποβαίνει ἀξιώτερον καὶ πλέον εὐπροσάρμοστον μέλος τῆς Χριστιανικῆς κοινωνίας.

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπιφέρει ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκ-

κλησίας ἡμῶν, παρουσιάζουσα εἰς τοὺς χριστιανούς
τοὺς ἐνδόξους προμάχους καὶ μάρτυρας τῆς Χριστιανικῆς
πίστεως καὶ τοὺς σοφωτάτους πατέρας καὶ
ιεράρχας αὐτῆς, οἵτινες διὰ τοῦ ἐκτάκτου ἡρωϊσμοῦ,
τῆς μεγαλειώδους θυσίας καὶ τοῦ θείου πνεύματος
αὐτῶν λάμπουσιν ὥς ἀστέρες πρώτου μεγέθους εἰς
τὸ Χριστιανικὸν στερέωμα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ι. Ἡ Πεντηκοστή.

Εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἐκτίθεται ὁ βίος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ διδασκαλία καὶ ἡ σταύρωσις Αὐτοῦ.

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ εὗρισκοντο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου εἶχον μεταβῆ διὰ νὰ ἑορτάσουν τὸ ἐβραϊκὸν Πάσχα, οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ Αὐτοῦ, οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι καὶ Ἀρχιερεῖς, κατῴρθωσαν νὰ συλλάβουν καὶ μετὰ σύντομον διαδικασίαν νὰ θανατώσουν Αὐτὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ Ἰησοῦς ἀνεστήθη καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἀνελήφθη εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, ἀφοῦ προηγουμένως ἔδωκεν ὑπόσχεσιν εἰς τοὺς μαθητάς, ὅτι θὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος φωτιζόμενοι καὶ ἐνισχυόμενοι οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, θὰ ἐγίνοντο ἱκανοὶ πρὸς διάδοσιν τῆς διδασκαλίας Ἐκείνου.

Πράγματι, ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀνάληψιν Αὐτοῦ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητάς Αὐτοῦ ἐξεπληρώθη. Ἦτο δ' ἡ ἡμέρα αὕτη ἡμέρα ἐβραϊκῆς ἑορτῆς, καλουμένης Πεντηκοστῆς, διότι ἐτελεῖτο ἀνέκαθεν πεντήκοντα ἡμέρας μετὰ τὸ ἐβραϊκὸν Πάσχα.

Ἦτο μία τῶν μεγαλυτέρων ἑορτῶν τῶν Ἰουδαίων καὶ ἑωρτάζετο εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ὅτι οἱ πρόγονοι αὐτῶν εἶχον ζήσει ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ σκηνάς. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἑορτὴ «τῶν Ἀπαρχῶν», ἐπειδὴ συνέπιπτε μετὰ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν, ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζον νὰ προσφέρουν τοὺς πρώτους καρποὺς (ἀπαρχάς) εἰς τὸν Ναόν.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι συνήθιζον, κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς αὐτῶν, νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διότι ἐπίστευον ὅτι μόνον εἰς τὸν Ναόν τοῦ Σολομῶντος κατοικεῖ ὁ Θεός, διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς πλῆθος Ἰουδαίων ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Οἰκουμένης εἶχον συρρεύσει ἐκεῖ.

Εὐρίσκοντο λοιπὸν καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ὅλοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὑπακούοντες εἰς τὴν ἐντολήν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἶχον συναχθῇ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς ἓνα οἶκον, ὅπου προσηύχοντο.

Αἰφνης ἠκούσθη βοή ὁμοία πρὸς ἐκείνην, ἡ ὁποία ἀκούεται ὅταν ἐγερθῇ ἰσχυρὸς ἄνεμος.

Ὁλος ὁ οἶκος ἐγέμισεν ἐκ τῆς βοῆς ταύτης, ἐνῶ κατὰ τὴν ἰδίαν στιγμήν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς ἐκάστου μαθητοῦ, ἐστάθη μία ἀτμώδης λάμψις, ὁμοία πρὸς γλῶσσαν πυρός.

Ἡ ἀκατανόητος αὕτῃ βοή ἠκούσθη καθ' ὅλην τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ καὶ πλῆθος μέγα ἐκ τῶν κατοίκων καὶ τῶν ξένων ἔτρεχον πλήρεις ἀπορίας πρὸς τὸ μέρος, ὁπόθεν ἡ βοή ἐκείνη προήρχετο. Καὶ ἐντὸς

ὀλίγου τὸ πλῆθος ἐκεῖνο εἶχε συναθροισθῇ ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας, ὅπου ἔμενον οἱ μαθηταί. Ἠπόρουν, ἐθορύβουν καὶ ἡρώτων ὁ ἓνας τὸν ἄλλον περὶ τοῦ ἀλλοκότου πράγματος.

Φωτισθέντες τότε οἱ μαθηταί, πλήρεις ἐκ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, τὸ ὅποιον εἶχε στείλει πρὸς αὐτοὺς ὁ Κύριος, ἐξῆλθον ἐνώπιον τοῦ πλῆθους ἐκείνου καὶ ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν πρὸς αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τόλμης καὶ δυνάμεως πολλῆς.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὅποιον ἐπολλαπλασίαζε τὴν ἀπορίαν καὶ τὸν θαυμασμόν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἦτο τὸ ὅτι οἱ μαθηταί δὲν ὠμίλουν μόνον τὴν ἐβραϊκὴν, ἀλλ' ὅλας τὰς γλώσσας τῶν ἐθνῶν, ὥστε κατενόουν τὰ λεγόμενα αὐτῶν ὅλοι οἱ ξένοι, οἵτινες ἐκ διαφόρων χωρῶν εἶχον συρρεύσει καὶ διέμεναν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἐστρέφοντο λοιπὸν μετὰξύ των ἐν ἀπορίᾳ μεγάλῃ καὶ ἔλεγον ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον:

«Δὲν εἶναι οὗτοι οἱ μαθηταί ἐκείνου τοῦ Ἰησοῦ ; Δὲν εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἀγράμματοι ἀλιεῖς ; Πῶς ἔγινε τὸ θαῦμά τοῦτο ;»

Καὶ ἄλλοι πάλιν ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς ἔλεγον:

«Μήπως εἶναι μεθυσμένοι ;»

Τότε ὁ ἀπόστολος Πέτρος εἶπε:

«Μὴ ἀπορῆτε, Ἰουδαῖοι, δι' αὐτὰ τὰ ὅποια βλέπετε καὶ ἀκούετε. Μὴ ἀπορῆτε καὶ μὴ θαυμάζετε. Οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶναι μεθυσμένοι, διότι ἡ ὥρα εἶναι ἐνάτη πρωϊνῇ. Ἀλλὰ αὐτό, τὸ ὅποιον βλέπετε καὶ

ἀκούετε, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

»Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὸν ὁποῖον σεῖς ἐσταυρώσατε καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας ἀνεστήθη καὶ κατόπιν ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, οὗτος ἐξαπέστειλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ καὶ τούτου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν θαυμαστὴν ἐνέργειαν βλέπετε.

»Μὴ ἀπορῆτε λοιπόν, Ἰουδαῖοι, δι' ὅσα βλέπετε, ἀλλὰ πιστεύσατε εἰς τὸν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ σωθῆτε».

Ὁ ἐξοχος ἐκεῖνος λόγος τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἔκαμε μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ ἐρωτοῦν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους, τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ σωθοῦν.

Οἱ ἀπόστολοι ἀπεκρίθησαν εἰς αὐτούς, ὅτι πρέπει νὰ μετανοήσουν, νὰ βαπτισθῶσι καὶ νὰ γίνωσι Χριστιανοί. Καὶ ἐβαπτίσθησαν τὴν ἰδίαν ἡμέραν τρεῖς χιλιάδες ἐξ αὐτῶν.

Οὗτοι, αἱ τρεῖς χιλιάδες πιστοί, ἱδρυσαν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἥτοι τὴν πρώτην μεγάλην κοινωνίαν Χριστιανῶν.

Ἐξ αὐτῆς κατόπιν προῆλθε καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἠπλώθη καὶ ἐμεγαλύνθη ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονὸς εἰς τὰς ἡμέρας μας ἑορτάζεται ὑπὸ τῆς Χριστιανωσύνης τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τοῦ Χριστιανικοῦ Πάσχα, ἡμέραν

Κυριακήν, καὶ ἡ ἑορτὴ καλεῖται ἐπίσης Πεντηκοστή. Τὴν δὲ ἐπομένην, Δευτέρα, ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἑορτάζει τὴν ἑορτὴν τῆς Ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς ψάλλεται καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον.

«Εὐλογητὸς εἰ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἁλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν Οἰκουμένην σαγηνεύσας. Φιλάνθρωπε δόξα σοι».

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦτο ἐρμηνεύεται ὡς ἑξῆς :

«Εὐλογητὸς εἶσαι, Χριστὲ καὶ Θεὲ ἡμῶν, ὁ ὁποῖος ἀπέστε λες τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἔκαμες δι' αὐτοῦ πανσόφους τοὺς ἁλιεῖς (δηλ. τοὺς Ἀποστόλους) καὶ δι' αὐτῶν ἐψάρευσες ὅλην τὴν οἰκουμένην εἰς τὴν διδασκαλίαν σου. Δόξα εἰς Σέ, φιλάνθρωπε».

2 Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ ὁ βίος τῶν πρώτων Χριστιανῶν.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οἱ δύο ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον κατευθυνόμενοι πρὸς τὸν Ναόν.

Ἐξωθεν τοῦ Ναοῦ εὕρισκετο ἓνας δυστυχὴς χωλός, ὁ ὁποῖος ἀπὸ πολλῶν ἔτῶν τακτικῶς προσήρχετο ἐκεῖ καὶ ἰστάμενος παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ ἐξελιπάρει τὴν εὐσπλαχνίαν τῶν διερχομένων.

Καθ' ἣν στιγμὴν διήρχοντο οἱ δύο ἀπόστολοι, ὁ

ἐπαίτης ἤρχισε νὰ ζητῇ τὴν ἐλεημοσύνην των. Τότε ὁ Πέτρος ἐστάθη καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν:

«Δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ δώσω χρήματα, διότι δὲν ἔχω. Κοίταξέ με ὁμως καὶ ἄκουσον. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ σοῦ λέγω νὰ θεραπευθῇς! Ἐγέρθητι καὶ περιπάτει!»

Αὐτοστιγμὲν ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἀνάπηρος εὗρέθη ὀρθος καὶ ὑγιής. Ἦρχισε νὰ περιπατῇ πλήρης ζωηρότητος καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸν ἑαυτὸν του πρὸς τὰ πλήθη, δοξολογῶν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μετ' ἀγαλλιάσεως.

Ὅσοι εἶδον τὸ θαῦμα τοῦτο τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ πλῆθος λαοῦ ἐζήτησαν παρὰ τῶν ἀποστόλων νὰ βαπτισθῶσι.

Καὶ ἐβαπτίσθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην πέντε χιλιάδες νέοι χριστιανοί.

Οὕτως, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐμεγεθύνετο καὶ ἐνεδυναμοῦτο διαρκῶς ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Ἀπαντες οὗτοι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ διήρχοντο τὴν ζωὴν των δεικνύοντες ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον πολλὴν ἀγάπην, ὥς νὰ ἦσαν μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Ἐσέβοντο πολὺ τοὺς Ἀποστόλους καὶ συνεμορφοῦντο μετὰ μεγάλης προθυμίας καὶ εὐχαριστήσεως εἰς ὅλας τὰς ἐντολάς, τὰς ὁποίας οἱ ἀπόστολοι ἔδιδον εἰς αὐτούς.

Ὅσοι ἐξ οὐτῶν ἐτύγχανε νὰ ἔχωσι περιουσίαν τινά, χρήματα, οἰκίας ἢ διάφορα κτήματα, ἔσπευδον νὰ τὰ πωλήσωσι καὶ νὰ φέρωσιν ἀμέσως ὅλα τὰ ἐκ

τῆς πωλήσεως ταύτης χρήματα καὶ νὰ τὰ θέτωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀποστόλων.

Οἱ ἀπόστολοι ἄφ' ἑτέρου ἐλάβανον τὰς εἰσφοράς καὶ ἐμοίραζον ταύτας δικαίως εἰς ὅλους, φροντίζοντες πάντοτε διὰ τὸ κοινὸν καλόν.

Εὐρίσκοντο ὅλας τὰς ἡμέρας ὁμοῦ, συνωμίλουν, συνέτρωνον καὶ προσηύχοντο τακτικῶς ὅλοι ὁμοῦ. Δὲν ὑπῆρχε δὲ μεταξύ αὐτῶν κανεὶς πλεόν, ὁ ὅποιος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ὡς πτωχός.

Τοιοιτοτρόπως παρουσιάζετο ἡ πρώτη Χριστιανικὴ κοινωνία ἀδιάσπαστος, ὡς εἰς καὶ μόνος ἄνθρωπος ἀφωσιωμένος κατὰ πάντα εἰς τὸν Χριστόν.

Κατὰ τὴν πρώτην αὐτήν, τὴν ἀρχικὴν περίοδον τοῦ βίου τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας, δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας αὐτῆς ἐφρόντιζαν ἀποκλειστικῶς οἱ ἀπόστολοι. Κατόπιν ὅμως, μὲ τὴν πάροδον τοῦ καιροῦ, ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἐπληθύνθησαν πολὺ, δὲν ἦτο πλεόν δυνατόν εἰς τοὺς ἀποστόλους νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς Χριστιανικῆς Κοινωνίας. Δὲν ἦτο δυνατόν καὶ τὸ κήρυγμα νὰ ἐκτελοῦν, δηλαδὴ τὸ σπουδαιότερον ἐκ τῶν καθηκόντων, καὶ μὲ τὴν φροντίδα ὅλων τῶν ἄλλων ἀναγκῶν νὰ εἶναι βεβρυμένοι, ἰδίως δὲ μὲ τὴν τροφοδοσίαν τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν.

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ λοιπὸν ἀπεφασίσθη τότε, ὅπως ἐκλεγοῦν μεταξύ τῶν πιστῶν τινὲς ἐκ τῶν δραστηριοτέρων, οἱ ὅποιοι νὰ ἐπιφορτισθοῦν μὲ τὸ καθῆκον τῆς συντηρήσεως τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν.

Πράγματι, ἡ ἀπόφασις αὐτὴ ἐξετελέσθη. Ἐξελέγη-

σαν δηλαδή ἑπτὰ ἄνδρες πλήρεις πίστεως, φρονήσεως καὶ δραστηριότητος, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβον μετὰ πολλῆς προθυμίας τὸ ἔργον τοῦτο. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ ὠνομάσθησαν διάκονοι.✓

3. Ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος. Ὁ Φίλιππος.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία προώδευε καὶ οἱ πιστοὶ ἐπολλαπλασιάζοντο. Τὴν πρόοδον ταύτην ἔβλεπον οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐταράσσοντο ἐκ τοῦ μίσους καὶ τοῦ φθόνου, τὰ ὅποια ἔτρεφον κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἡ αὔξησης αὐτῇ τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ ἐνέπνεε φόβον. Ἐβλεπον ὅτι ἐξ αὐτῆς διέτρεχε σοβαρὸν κίνδυνον ἡ παλαιὰ Ἰουδαϊκὴ Θρησκεία καὶ ἐκλονίζοντο τὰ θεμέλιά της. Εἰς τὴν θρησκείαν δὲ ταύτην ἀκριβῶς ἐστήριζον οὗτοι τὴν ἰδικήν των ἐπιβολὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ διὰ ταύτης ἐπεδίδοντο εὐκόλως εἰς τὰς παντὸς εἶδους ἀδικίας καὶ ἀνομίας, τὰς ὁποίας εἰς βάρος τοῦ λαοῦ διέπραττον.

Ἦρχισαν λοιπὸν νὰ καταδιώκουν διὰ παντὸς μέσου τοὺς Χριστιανούς. Ἐπεζήτηουν καὶ ἐδημιουργοῦν παντὸς εἶδους εὐκαιρίας ὥστε νὰ καθιστοῦν εἰς τὸν ἑβραϊκὸν ὄχλον μισητοὺς τοὺς Χριστιανούς καὶ νὰ ὠθοῦν τὸν ὄχλον τοῦτον ἐναντίον των.

Τὴν ἀγρίαν ταύτην καταδίωξιν τῶν ἐπισήμων Ἑβραίων καὶ τὴν λυσσώδη μανίαν τοῦ ὄχλου πρῶτος ἐδοκίμασεν ὁ Χριστιανὸς Στέφανος.

Ὁ Στέφανος ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων τῆς

Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἦτο πλήρης πίστεως καὶ ἐξεπλήρου τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναλάβει, μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο καὶ ἀνὴρ μεγάλης μορφώσεως, συχνὰ μετέβαινεν εἰς τὰς συναγωγάς, ὅπου ἐδίδασκε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ προσεπάθει νὰ διαφωτίσῃ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν νέαν πίστιν. Οὗτοι ὁμως, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀντεπεξέλθουν κατὰ τὴν συζήτησιν μὲ τὸν Στέφανον, ἐγίνοντο μανιώδεις ἐκ τοῦ πείσματος καὶ ἐπεζήτουν νὰ εὑρουν τρόπον νὰ ἐκδικηθοῦν ἐναντίον του.

Οὕτω, ἡμέραν τινὰ κατώρθωσαν νὰ τὸν συλλάβουν καὶ τὸν ἔφεραν ἐνώπιον τοῦ Ἰουδαϊκοῦ συνεδρίου. Ἐκεῖ παρουσίασαν ψευδομάρτυρας, οἱ ὁποῖοι τὸν κατηγορήσαν ὅτι ἐδίδασκε δῆθεν περὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὅτι εἶχεν εἰπεῖ ὅτι θὰ καταστρέψῃ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ θὰ μεταβάλῃ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως. Ἐπομένως ὅτι ὁ ἴδιος δι' ὅσων ἔλεγεν εἰργάζετο πρὸς κατάλυσιν τῆς παλαιᾶς θρησκείας τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ Στέφανος ἀφοῦ ἤκουσε τὰς ψευδεῖς ταύτας καταγγελίας, ἀπεκρίθη μετὰ θάρρους, καὶ εἶπεν ὅτι ὅχι οἱ Χριστιανοὶ ἀλλὰ αὐτοὶ οὗτοι οἱ Φαρισαῖοι εἶχον λησμονήσει τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, τὰς ὁποίας εἶχε λάβει ὁ Μωϋσῆς. Κατηγόρησε τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι ἐφάνησαν πάντοτε ἀχάριστοι πρὸς τὸν Θεόν, καίτοι ὁ Θεὸς τοσάκις τοὺς εἶχεν εὐεργετήσει, ὅτι κατεδίωξαν τοὺς προφῆτας, οἱ ὁποῖοι εἶχον προαναγγεῖλει τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου, τέλος δὲ αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐθανάτωσαν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.

Οἱ Ἀρχιερεῖς ἔφρασσον τὰ ὦτα, ἵνα μὴ ἀκούωσι

τούς λόγους τοῦ Στεφάνου καὶ ἔτριζον τοὺς ὀδόντας, τέλος δὲ ἠγέρθησαν ὄρθιοι μετὰ κραυγῶν λύσσης καὶ σύραντες βαναύσως τὸν Στέφανον παρέδωσαν αὐτὸν εἰς τὸν ὄχλον, ὅπως τὸν θανατώσουν διὰ λιθοβολισμοῦ.

Ὁ ὄχλος ἔσυρε τὸν Στέφανον, ὡς τὸν χειρότερον τῶν κακούργων ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐκεῖ ἤρχισαν νὰ ρίπτουν ἐναντίον του βροχὴν λίθων. Ὁ Πρωτομάρτυς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως ἐδέχετο τὰς πληγὰς ἐκ τῶν λίθων, ἀναβλέπων μὲ ἡρεμον βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν. Τέλος ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως, ἔκλινε τὸν κορμὸν καὶ ἄφησε τὸ πνεῦμα, ἐνῶ τὰ τίμια αὐτοῦ χεῖλη ἔλεγον:

«Κύριε, μὴ λάβῃς ὑπ' ὄψιν σου τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν ταύτην».

Εἰς τὰς ἡμέρας μας ἡ Χριστιανικὴ ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Στεφάνου εἰς τὰς 27 Δ)βρίου καὶ ὀνομάζει αὐτὸν Πρωτομάρτυρα, διότι πρῶτος αὐτὸς ἐξ ὅλων τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως θυσιασθέντων Χριστιανῶν ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον. Εὐθύς ἀμέσως μετὰ τὴν θανάτωσιν τοῦ Στεφάνου ἐπηκολούθησε σκληροτάτη καταδίωξις ὅλων τῶν Χριστιανῶν ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων. Τότε ἔφυγε καὶ ὁ Φίλιππος, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων. Οὗτος κατέφυγε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Σαμάρειαν, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις.

Ὁ Φίλιππος ἐκήρυξε μετὰ θερμότητος καὶ πίστεως τὸ Εὐαγγέλιον καὶ θαύματα πολλὰ ἔκαμε,

μέχρι τοῦ θανάτου του, ὁ ὁποῖος συνέβη εἰς τὴν πόλιν Σαμάρειαν.

Τὴν μνήμην τοῦ διακόνου Φιλίππου ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἑορτάζει ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μας, εἰς τὰς 14 Νοεμβρίου.

4. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Μεταξὺ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐλιθοβόλησαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον, εὐρίσκετο τότε καὶ νεαρός τις Ἑβραῖος, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα ἦτο Σαοῦλ. *ἔχεν ἡ δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔχενε Ραββινὸς διδάσκαλος*

Ὁ Σαοῦλ οὗτος ἐφύλαττε τὰ ἐνδύματα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον καὶ ἔχαιρε μετ' αὐτῶν, ἐνῶ παρηκολούθει τὸν λιθοβολισμόν, διότι ἡ ψυχὴ του ἦτο πλήρης μανιώδους μίσους κατὰ τῶν Χριστιανῶν. *τοῦ Νωοαίου*

Μετὰ δὲ τὴν θανάτωσιν τοῦ Στεφάνου, ἤρχισε νὰ περιφέρεται πανταχοῦ, ἐρευνῶν πρὸς εὔρεσιν Χριστιανῶν. Ὅσακις δὲ εὕρισκε κανένα Χριστιανόν, ἄνδρα ἢ γυναῖκα, τὸν ἔσυρε κτυπῶν αὐτὸν ἀνηλεῶς καὶ τὸν ἔρριπτεν εἰς τὴν φυλακὴν.

Εἶχεν ἐκπαιδευθῇ μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καὶ εἶχε ποτισθῇ ἀπὸ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν, χάρις εἰς τὴν φροντίδα ἐνὸς σοφοῦ Ἰουδαίου νομοδιδασκάλου, ὀνομαζομένου Γαμαλιήλ. Ὁ Σαοῦλ εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου ἤκμαζον τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, εἶχεν ἐκμάθει καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ρητορικὴν τέχνην, ὁ δὲ Γαμαλιήλ ἐπέδιδωξε καὶ ἐπέ- *ἑρπύλλον τῶν*

τυχε νά στερεώση ἐντὸς τῆς καρδίας του ἰσχυρὰν πίστιν πρὸς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον.

Τοιοιυτοτρόπως ὁ Σαοὺλ εἶχεν ἀποβῆ φανατικὸς πιστὸς τῆς παλαιᾶς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας, ἠκολούθησε μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὰς ἐντολὰς τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνεχθῇ κανένα, ὁ ὁποῖος τυχὸν ἤθελε νά μεταβάλη ὅπωςδῆποτε τὸν Ἰουδαϊκὸν Νόμον.

Μὲ τοιαύτην μόρφωσιν ὁ Σαοὺλ δὲν ἠδύνατο νά ἐννοήσῃ πῶς εἶναι δυνατὸν ἓνας Θεὸς νά ἐγκαταλείψῃ τόσον τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε νά ἐπιτρέψῃ εἰς ἀνθρώπους νά τὸν συλλάβουν καὶ νά τὸν θανατώσουν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐπίστευον εἰς Θεὸν ἐμποιοῦντα φόβον καὶ τρόμον καὶ ἐκδικούμενον μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς.

Ἰδού λοιπὸν ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Σαοὺλ κατεδίωκε μὲ τόσον ἀπόλυτον φανατισμὸν τοὺς Χριστιανούς.

Μίαν τῶν ἡμερῶν πληροφορεῖται, ὅτι πολλοὶ Χριστιανοὶ ὑπῆρχον εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας, τὴν καλουμένην Δαμασκόν.

Εὐθύς ὁ Σαοὺλ παρουσιάζεται εἰς τὸν ἀρχιερέα καὶ ζητεῖ νά δώσουν εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν, ὡς ἐπίσης καὶ βοηθητικὴν δύναμιν ἀνδρῶν, ὅπως μεταβῇ εἰς Δαμασκόν καὶ συλλάβῃ πάντας ἐκείνους τοὺς Χριστιανούς καὶ μεταφέρει αὐτοὺς δεσμίους εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐδέχθη. Ἐδῶσε λοιπὸν εἰς τὸν Σαοὺλ τὴν ἄδειαν καὶ δύναμιν στρα-

τιωτῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, τέλος δὲ τὸν ἐφωδίασε κα μὲ σλιστατικὰς ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐπιστήμους Ἰουδαίους τῆς πόλεως Δαμασκοῦ.

Οὕτως ἐφωδιασμένος ὁ Σαούλ ἀνεχώρησε διὰ Δαμασκόν. Ἀνελογίζετο δὲ κατὰ νοῦν, καθ' ὃν χρόνον ὠδοιπόρει, τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἤθελεν ἐπιτύχει τὴν ἐξόντωσιν πάντων τῶν Χριστιανῶν καὶ τὴν ἀποκάθαρσιν ὅλης τῆς χώρας ἐκ τούτων.

Δὲν εἶχεν ὅμως πλησιάσει ἀκόμη πρὸς τὸ τέρμα τῆς πορείας του, ὅτε αἴφνης ἰσχυρότατον καὶ ἐκτυφλωτι ὠτάτον φῶς ὡς ἀστραπὴ ἔπεσεν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς συνοδείας καὶ ἐθάμβωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Σαούλ.

Περίφοβος ἔπεσε κατὰ γῆς καὶ ἀκούει βροντερὰν φωνὴν ἐρχομένην ἐξ οὐρανοῦ, ἡ ὁποία ἔλεγεν εἰς αὐτόν : «Σαούλ, Σαούλ, διατί μὲ καταδιώκεις ;»

«Ποῖος μοῦ ὁμιλεῖ ;» ἐσυλλογίσθη πλήρης τρόμου ὁ Σαούλ καὶ ἀμέσως ἀκούει τὴν ἰδίαν φωνὴν νὰ λέγῃ πάλιν εἰς αὐτόν :

- «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σὺ καταδιώκεις. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον κάμνεις ὁμοιάζει ὡς νὰ κτυπᾶσαι ἐπάνω εἰς σιδηρὰς αἰχμὰς !»

Τότε ὁ Σαούλ χωρὶς ἀκόμη νὰ ἔχη συνέλθει ἐκ τοῦ σφοδροῦ τρόμου, ἠρώτησε μὲ ταπεινωμένην φωνὴν :

«Τί πρέπει νὰ κάμω, Κύριε ;»

Ἡ δὲ φωνὴ τοῦ Κυρίου ἀπεκρίθη τῶρα καὶ εἶπεν :

«Πήγαινε εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατηυθύνεσο.

Ἐκεῖ θέλεις μάθῃ».

Β. Πετροῦνια, Ἑκκλησιαστικὴ ἱστορία. Ἔκδ. Γ'. ἀντ. 10.000

2

Οἱ ἄνδρες, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὴν συνοδείαν, εἶχον σταθῇ καὶ οὗτοι πλήρεις ἐκστάσεως. Τὰ ὦτα των ἤκουον τὴν βροντερὰν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ οἱ ὀφθαλμοὶ των δὲν κατῴρθωναν νὰ διακρίνουν τίποτε.

Τέλος, ἐβοήθησαν τὸν Σαούλ νὰ ἐγερθῇ ἐκ τοῦ ἐδάφους, ὅπου κατέκειτο ἀκόμη ὑπὸ τὸ κράτος τῆς φοβερᾶς αὐτῆς σκηνῆς καὶ τότε παρετήρησαν ὅτι ὁ Σαούλ, καίτοι εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς, δὲν ἔβλεπε πλέον. Εἶχε χάσει τὴν ὄρασίν του. ἤρχισαν λοιπὸν τότε νὰ τὸν ὀδηγοῦν κρατοῦντες αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν.

Τέλος ἔφθασαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Δαμασκόν, καὶ ἀτέλυσαν εἰς μίαν οἰκίαν τῆς πόλεως. Ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας ὁ Σαούλ ἐκάθητο τυφλὸς ἐντὸς τοῦ οἴκου, δὲν ἔθεσε δὲ καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα οὐδὲν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, οὔτε ἔφαγεν οὔτε ἔπιε τίποτε.

Πλήρης ἀγωνίας ἀνέμενε εἰς ποῖον ἀποτέλεσμα ἔμελλε νὰ ἀποβῇ ἡ φοβερὰ περιπέτεια. Καὶ ἰδοὺ. Μετὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας ἦλθε καὶ ἐζήτησε εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν τὸν Σαούλ εἰς Χριστιανός, ἐξ αὐτῶν οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο τότε εἰς Δαμασκόν. Ὀνομάζετο οὗτος Ἀνανίας καὶ ἦτο ἐκ τῶν πλέον εὐσεβῶν καὶ ἀφωσιωμένων εἰς τὸν Χριστόν.

Εἰς τὸν Ἀνανίαν εἶχεν ὁμιλήσει ὁ Κύριος καὶ εἶχε παραγγεῖλει εἰς αὐτόν, ὅπως μεταβῇ καὶ εὕρῃ τὸν Σαούλ.

Εἰσῆλθε λοιπὸν ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Κυρίου εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐπλησίασε τὸν Σαούλ εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκάθητο. Συμφώνως πρὸς τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυ-

ρίου, ἔθεσε τὰς χεῖρας του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ τυφλοῦ καὶ παρενθὺς ἐπέστρεψεν ἡ ὄρασις τοῦ Σαοῦλ καὶ ἤρχισε νὰ βλέπῃ πάλιν ὡς πρότερον.

Τότε ὁ Ἀνανίας ὠμίλησε πρὸς τὸν Σαοῦλ καὶ διὰ τῶν λόγων του ἔρριψε πλήρες φῶς εἰς τὴν διανοίαν του, ὥστε νὰ ἐννοήσῃ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Ἀμέσως ὁ Σαοῦλ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐζήτησε νὰ βαπτισθῇ.

Μετὰ τὸ βάπτισμα τοῦ Σαοῦλ ὠνομάσθη Παῦλος. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος διώκτης τῶν Χριστιανῶν μετεβλήθη εἰς τὸν θερμότερον πιστὸν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ εἰς τὸν μεγαλύτερον κήρυκα καὶ διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου.

5. Ὁ Παῦλος κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Συρίαν, Κύπρον καὶ Μ. Ἀσίαν.

Τρομερὰ ἀγανάκτησις κατέλαβε τοὺς Ἑβραίους τῆς Δαμασκοῦ, ὅτε εἶδον τὸν Παῦλον νὰ κηρύττῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθ' ἣν στιγμήν ἀνέμενον νὰ τὸν ἴδουν καταδιώκοντα μετὰ σφοδρᾶς μανίας τοὺς μισητοὺς Χριστιανούς.

Ἀπεφάσισαν τότε ὅπως τὸν συλλάβουν ἀμέσως καὶ τὸν θανατώσουν.

Πρὶν ὅμως κατορθώσουν νὰ λάβουν τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα, ὁ Παῦλος ἐννόησε τὴν πρόθεσίν των καὶ κατὰ τὸ διάστημα μιᾶς νυκτὸς ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Δαμασκοῦ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἀλλὰ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἑβραῖοι πληροφο-

ρηθέντες τὴν διαγωγὴν τοῦ ἐπεζήτησαν ἐπίσης νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν θανατώσουν. Ἦναγκάσθη λοιπὸν ὁ Παῦλος νὰ φύγῃ πάλιν ἐκεῖθεν καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Καισάρειαν.

Ἀπὸ τὴν Καισάρειαν πάλιν, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ διαρκῶς τὸν κατεδίωκον, ἔφυγε καὶ μετέβη εἰς τὴν πόλιν Ταρσόν, τὴν πατρίδα του. Ἐκεῖ εὔρε καὶ ἄλλον ἀπόστολον, τὸν Βαρνάβαν, μετὰ τοῦ ὁποίου μετέβη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας.

Εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐκήρυξε τὴν νέαν πίστιν καὶ πλῆθος ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἐδέχθησαν τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἐβαπτίσθησαν. Τοιουτοτρόπως οἱ δύο ἀπόστολοι ἱδρυσαν τότε τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας.

Ὅσον παρήρχοντο αἱ ἡμέραι τῆς δράσεως τοῦ Ἀποστόλου, τόσον ὁ ζῆλος αὐτοῦ πρὸς διάδοσιν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας ἐνεδυναμοῦτο καὶ ἐμεγαλύνετο. Μετὰ τὴν ἱδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας ἔσπευσε νὰ ἐπισκεφθῇ πλείστας πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον ἀποτελεσματικῶς.

Κατόπιν διεπεραιώθη εἰς τὴν μεγαλόνησον Κύπρον, τῆς ὁποίας τὰς πόλεις ἐπεσκέφθη ἀλληλοδιαδόχως κηρύττων μετὰ ἀσβέστου ζωηρότητος τὴν νέαν Θρησκείαν, εἰς δὲ τὴν πόλιν Πάφον ἐπέτυχε νὰ κάμῃ Χριστιανὸν καὶ αὐτὸν τὸν Ρωμαῖον διοικητὴν Σέργιον, ὀνομασθέντα καὶ τοῦτον Παῦλον.

Μετὰ τὴν Κύπρον ὁ ἀπόστολος Παῦλος μετέβη εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἐπεσκέφθη πολλὰς πόλεις αὐτῆς καὶ πανταχοῦ ὥργάνωσε Χριστιανικὰς κοινωνίας.

Τοις αὐτοτρόπως, μολονότι τόσην καταδρομήν ὑφίστατο ἐκ μέρους τῶν Ἑβραίων ἢ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, προώδευε καὶ ἐπληθύνετο ἀδιαλείπτως χάρις εἰς τὸν Παῦλον, τὸν ἀκάματον καὶ πλήρη σοφίας τοῦτον Ἀπόστολον τοῦ Κυρίου. ✓

5. Ὁ Παῦλος εἰς Μακεδονίαν.

Εἰς τὴν Παλαιστίνην, εἰς τὴν Κιλικίαν, εἰς τὴν Συρίαν καὶ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν ἐρρίφθησαν στερεὰ θεμέλια διὰ τὴν μεγάλην οἰκοδομὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἦδη ὁ Παῦλος ἔκρινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ σπείρῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἀνεχώρησε λοιπὸν μετὰ τῶν συντρόφων του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Μακεδονίας, τοὺς Φιλίππους.

Ἐκεῖ, ἐξῆλθε μετὰ τῆς συνοδείας του εἰς ἐξοχικὴν τινα τοποθεσίαν τῇ πόλεως παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ πόταμοῦ, ὅπου ἐσκόπευον νὰ προσευχηθοῦν.

Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο κατὰ σύμπτωσιν εὕρισκετο τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς ὄμιλος γυναικῶν. Εὐθύς ὡς εἶδε τὰς γυναῖκας ὁ Παῦλος, ἤρχισε νὰ κηρύττῃ εἰς αὐτάς τὸ Εὐαγγέλιον. Πρώτη ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν μία, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἦτο Λυδία. Αὕτῃ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος, ἔγινε Χριστιανὸς εἰς τὴν Εὐρώπην παρὰ τοῦ Παύλου. Ἐβαπτίσθη λοιπὸν ἡ γυνὴ καὶ μετ' αὐτῆς ὅλα τὰ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας της. Τοιοῦτο-

τρόπως ἤρχισε νὰ διαδίδεται ἡ νέα θρησκεία εἰς τὴν πόλιν Φιλίππους.

Μόλις ἐπληροφορήθησαν τὰ γεγονότα οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὅποιοι ἔμενον εἰς τοὺς Φιλίππους, δὲν ἐχρονοτρίβησαν, ἀλλὰ μετέβησαν ἀμέσως πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ λέγουν εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Παῦλος μετὰ τῶν συντρόφων του εἶχον ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ σαλεύσουν καὶ ἀνατρέψουν τὴν Θρησκείαν τοῦ λαοῦ. Οἱ ἄρχοντες, ὅταν ἐβεβαιώθησαν ὅτι πραγματικῶς ὁ Παῦλος ἐκήρυττε νέαν Θρησκευτικὴν πίστιν, ἔδωσαν διαταγὴν ὅπως συλληφθῇ.

Δὲν ἤργησαν λοιπὸν νὰ συλλάβουν τὸν Παῦλον ὥς καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ τὸν Σίλαν. Ἐρράβδισαν αὐτούς καὶ σιδηροδεσμίους τοὺς ἔρριψαν εἰς τὰς φυλακάς.

Ἐντὸς τῶν φυλακῶν εὐρισκόμενοι ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς προσήυχοντο, ἤκουον δὲ τὰς προσευχὰς των καὶ οἱ λοιποὶ ἐγκάθειρκτοι. Περὶ τὸ μεσονύκτιον αἴφνης τρομερὸς σεισμὸς ἔλαβε χώραν, τὸ οἰκοδόμημα τῶν φυλακῶν ἐσείσθη ἐκ θεμελίων, τὰ δεσμὰ τῶν φυλακισμένων ἐλύθησαν καὶ αἱ πύλαι τῶν φυλακῶν ἠνοιχθησαν. Ὁ δεσμοφύλαξ ἐξηγέρθη τοῦ ὕπνου ἔντρομος καὶ ὥς εἶδε τὰς πύλας τῶν φυλακῶν ἀνοικτὰς κατεταράχθη. Ὑπέθεσεν ὅτι οἱ δεσμῶται, τοὺς ὁποίους αἱ ἀρχαὶ εἶχον παραδώσει εἰς αὐτὸν ἵνα ἐπιτηρῇ τὴν ἀσφαλῆ κράτησίν των, εἶχον εὖρει τὴν εὐκαιρίαν καὶ εἶχον δραπετεύσει.

Ἐπειδὴ εἶχε βαθεῖαν συναισθησιν τοῦ καθήκοντος

Ἀπόστολος Παῦλος

καὶ τῆς εὐθύνης του, ἔσυρε τὴν μάχαιραν νὰ φονευθῇ. Τὴν στιγμήν ἐκείνην ὁμως ἀκούει ἰσχυρὰν φωνήν, τὴν φωνὴν τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔλεγε νὰ μὴ σπεύσῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπονενοημένην πρᾶξιν του, διότι πάντες οἱ δεσμῶται εἶναι ἐντὸς τῶν φυλακῶν καὶ οὐδεὶς εἶχεν ἀποπειραθῇ νὰ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῶν.

Ἦναψαν εὐθύς τὰς δᾶδας καὶ ὁ δεσμοφύλαξ ἐβεβαιώθη ὅτι πραγματικῶς οἱ φυλακισμένοι εὐρίσκοντο ὅλοι εἰς τὰς θέσεις των. Τότε ἐννόησεν ὅτι πάντα ταῦτα τὰ γενόμενα, ἦσαν ἔργα θαυμαστὰ τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων, τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλα, καὶ ἀμέσως ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα πρὸ τῶν ποδῶν των, παρακαλῶν αὐτοὺς νὰ διδάξουν καὶ εἰς αὐτὸν τὴν νέαν Ὀρθοκρίαν, τὴν ὁποίαν ἔφερον. Οἱ Ἀπόστολοι προθύμως κατήχησαν τὸν δεσμοφύλακα εἰς τὴν νέαν πίστιν καὶ ὠμίλησαν περὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς αὐγῆς.

Τότε ἦλθε διαταγὴ νὰ ἐλευθερωθοῦν οἱ δύο Ἀπόστολοι, διότι ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἄρχοντες ἐπληροφορήθησαν, ὅτι οὗτοι ἦσαν Ρωμαῖοι πολῖται. Ὁ δεσμοφύλαξ πλήρης χαρᾶς ἔλυσεν τὰ δεσμά των καὶ ἔφερεν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον του. Ἐκεῖ δὲ ἐβαπτίσθη καὶ αὐτὸς μετ' ὅλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του. Ἐκαμε δὲ συμπόσιον πρὸς ἑορτασμὸν τοῦ εὐτυχοῦς γεγονότος, κατὰ τὸ ὅποιον ἠυφράνθησαν ὅλοι, πιστεύοντες ἤδη εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν. Μετὰ τοῦτο οἱ Ἀπόστολοι ἀνεχώρησαν ἀπὸ τοὺς Φιλίππους καὶ μετέβησαν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς Ἑβραϊκῆς συναγωγῆς καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπιτυχὼν νὰ φέρῃ πολλοὺς εἰς τὴν νέαν πίστιν.

Ἦναγκάσθη ὁμως μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας νὰ φύγῃ, διότι καὶ ἐκεῖ οἱ ἐχθροὶ τῆς νέας Θρησκείας ἤρχισαν νὰ τὸν καταδιώκουν ζητοῦντες νὰ τὸν συλλάβουν. Μετέβη δὲ εἰς τὴν Βέρροϊαν καὶ ἐκεῖ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του πείσας πολλοὺς νὰ ἀσπασθοῦν τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν.

Ἦλθον ὁμως ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι τὸν κατεδίωκον κατὰ πόδας καὶ ἤρχισαν νὰ ἐρεθίζουν τὸν ὄχλον τῆς Βερροΐας ὠθοῦντες αὐτόν, ὅπως συλλάβῃ καὶ θανατώσῃ τὸν Ἀπόστολον. Ἀνεχώρησε λοιπὸν καὶ ἐκεῖθεν κατεσπευσμένως ὁ Παῦλος καὶ μετέβη εἰς τὰς Ἀθήνας.

7. Ὁ Παῦλος εἰς Ἀθήνας.

Ὅταν ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ εἶδε τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν ἀγαλμάτων θεῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦτο γεμάτη ἡ πόλις, ἤρχισε μετὰ πολλῆς ζωηρότητος νὰ διδάσκῃ περὶ τοῦ πνευματικοῦ Θεοῦ, κατακρίνων τὴν εἰδωλολατρείαν. Παρουσιάσθη καὶ εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων, ἐκ τῶν ὁποίων τότε ὑπῆρχον ἄρκετοὶ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Μετέβαινε καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐδίδασκε πανταχοῦ ὅποιον-δήποτε συνήντα. Συνδιελέγετο καὶ μετὰ τῶν φιλοσόφων καὶ ἀδιακόπως ἐκήρυττε, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται

τὸν κάματον, ἀναγγέλλων πανταχοῦ τὴν νέαν τοῦ Χριστοῦ Θρησκείαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἤκουον μετὰ περιεργείας. Καὶ ἦταν μερικοί, οἱ ὅποιοι ἔλεγον ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον:

«Τί νὰ λέγῃ πάλιν οὗτος ἐδῶ ὁ φλύαρος;»

«Διὰ κάποιους ξένους θεοὺς φαίνεται νὰ ὁμιλῇ».

Ἐπειδὴ δὲ τότε εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν εἶχον ἄλλην τινὰ ἀσχολίαν, εἰμὴ νὰ εἴπουν ἢ ν' ἀκούσουν τίποτε νέον, ἐκάλεσαν τὸν Παῦλον εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον, ὅπου συνήχθησαν ὅλοι, διὰ ν' ἀκούσουν ἐκεῖ ποῖα τέλος πάντων νέα καὶ ἀλλόκοτα πράγματα ἐλάλει περιερχόμενος τὴν πόλιν των.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τότε ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τῆς πολυπληθοῦς συνελεύσεως καὶ ὠμίλησεν ὡς ἑξῆς:

Ἀνδρες Ἀθηναῖοι,

»Βλέπω ὅτι εἰσθε οἱ πλέον εὐσεβεῖς ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Διότι καθ' ὃν χρόνον περιερχόμεν τὴν πόλιν σας καὶ παρετήρουν τὰ διάφορα ἱερά, τὰ ὅποια ἔχετε εἰς τὰ διάφορα αὐτῆς μέρη. εἶδα καὶ ἓνα βωμόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχετε γράψει τὴν ἐπιγραφὴν:

«Εἰς τὸν ἄγνωστον Θεόν».

»Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον λατρεύετε χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζετε, ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀποκαλύψω ἐγώ, νὰ σᾶς εἴπω ποῖος εἶναι.

»Λοιπὸν ὁ Θεὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, δὲν κατοικεῖ ἐντὸς ναοῦ, ἀλλ' εὐρίσκεται πανταχοῦ. Καὶ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ τὸν λατρεύητε εἰς ὠρισμένον μέρος, διότι δὲν εἶναι ὑλικός,

ἀλλὰ πνευματικός, πάντοτε πλησίον μας καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἡμεῖς ζῶμεν, κινούμεθα καὶ ὑπάρχομεν.

»Τοῦτον λοιπὸν τὸν Θεὸν πρέπει νὰ λατρεύετε καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολάς του νὰ βαδίζετε, ἐὰν θέλετε νὰ σωθῆτε. Διότι ὁ Θεὸς αὐτὸς ἔστειλε τὸν Ὑιὸν του, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ θέλημά του, ἔπαθεν, ἔσταυρώθη καὶ ἀνεστήθη. Προσδιώρισε δὲ μίαν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θέλει ἐπανέλθῃ, διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς νεκρούς, οἱ ὁποῖοι τότε θέλουσιν ἀναστηθῆναι».

Οἱ Ἀθηναῖοι καθὼς ἤκουον αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἐγελοῦσαν. Ὅταν δὲ μάλιστα ἤκουσαν τὰ περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφώναζαν πρὸς τὸν Ἀπόστολον :

«Ἀφῆσέ τα τώρα καὶ τὰ λέγεις εἰς ἡμᾶς πάλιν καμμίαν ἄλλην ἡμέραν».

Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον ἐτελείωσε τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁμιλίαν του ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν.

Μερικοὶ ὅμως, ἐξ ἐκείνων ποὺ ἠκροάσθησαν τοὺς λόγους του, ἐπίστευσαν. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγς ὡς καὶ τῇ μία γυνή, ἡ ὁποία ὠνομάζετο Δάμαρις.

Τὸν Διονύσιον Ἀρεοπαγίτην ὁ Παῦλος τὸν ἐβάπτισε καὶ τὸν ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας Ἀθηνῶν. Διὰ τοῦτο καὶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει πρὸς τιμὴν του εἰς τὰς 3

Ὁκτωβρίου, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἔχει αὐτὸν ὡς πολιοῦχον ἁγίον της.

8. Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον.

Ὁ Παῦλος ἔφυγε μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ μετέβη εἰς τὴν Κόρινθον. Ἐκεῖ κατέλυσεν εἰς τὸν οἶκον ἑνὸς συμπατριώτου του Ἑβραίου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὡς ἐπάγγελμα νὰ κατασκευάζῃ σκηνάς.

Ὁ Παῦλος ἐκτὸς τῶν σπουδῶν, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐκ νεότητος, εἶχε διδαχθῆ καὶ τὴν τέχνην τῆς κατασκευῆς σκηνῶν. Διότι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος παρήγγελεν εἰς πάντας τοὺς Ἑβραίους νὰ γνωρίζουν ὅπως δὴποτε καὶ μίαν τέχνην.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐγνώριζε τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ, ἐζήθη εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ τὸν Ἑβραῖον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐφιλοξένει καὶ ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἀκύλας ἡ δὲ γυνὴ του Πρίσκιλλα.

Καθ' ὃν λοιπὸν χρόνον ἔμενεν εἰς τὴν Κόρινθον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρουσιάζετο τακτικῶς εἰς τὴν συναγωγὴν, δηλαδὴ ἕκαστον Σάββατον, καθ' ὃ αὕτη ἐγίνετο, καὶ ἐκήρυττεν ἐκεῖ τὸν Χριστόν.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν ἦλθον ἐκεῖ καὶ ὁ Σίλας μετὰ τοῦ Τιμοθέου ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐβοήθησαν καὶ οὗτοι τὸν Παῦλον εἰς τὸ κήρυγμα.

Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως τῆς Κορίνθου ὅχι μόνον δὲν ἐδέχοντο τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ περιε-

φρόνουν αὐτούς καὶ ὕβριζον καὶ μάλιστα ἔδειξαν ὅτι εἶχον τὴν πρόθεσιν νὰ τοὺς καταδιώξουν. Τότε ὁ Παῦλος ἦτο ἕτοιμος νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ τὴν Κόρινθον καὶ θὰ ἔφευγεν, ἂν δὲν συνέβαινε νὰ ἴδῃ ὄραμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς παρήγγελεν εἰς αὐτὸν νὰ μείνῃ. Νὰ παύσῃ ὅμως νὰ κηρύττῃ πλέον εἰς τοὺς Ἑβραίους, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς εἰδωλολάτραις τοὺς Ἑθνικοὺς. Κατόπιν λοιπὸν τῆς ἐντολῆς ταύτης παρέμεινε εἰς τὴν Κόρινθον ἀκόμῃ ὁ Παῦλος ἐπὶ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος, διδάσκων τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς Ἑθνικοὺς καὶ προσελκύνων ἐξ αὐτῶν ὁπαδοὺς εἰς τὴν νέαν θρησκείαν.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὶν ἀποφασίσῃ νὰ φύγῃ, οἱ Ἰουδαῖοι κατηγορήσαν αὐτὸν εἰς τὸν Ρωμαῖον ἀνθύπατον τῆς Ἀχαΐας, τὸν Γαλλίωνα. Οὗτος ὅμως ἀφοῦ ἤκουσε τὴν κατηγορίαν, εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους:

«Ἐὰν ὑπάρχῃ κανεὶς κακοποιὸς καὶ ἔχῃ κάμει καὶ νὺν ἔγκλημα ἐξ αὐτῶν τὰ ὁποῖα τιμωρεῖ ὁ νόμος, τότε νὰ ἔρχεσθε νὰ καταγγέλλετε. Ἀλλὰ διὰ θεολογικὰς συζητήσεις τῆς θρησκείας σας νὰ μὴ ἔρχεσθε καὶ μὲ ἀπασχολεῖτε.» Οὕτω λοιπὸν τοὺς ἀπεδίωξεν ὁ Γαλλίων καὶ δὲν ἠνώχλησε τὸν Ἀπόστολον.

Ἰδρυσεν τοιοῦτοτρόπως κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον χριστιανικὴν ἐκκλησίαν ἐκ πολλῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπείσθησαν. Εἰς τὸ διάστημα δὲ κατὰ τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἐκεῖ, ἔγραψε καὶ τὰς δύο πρώτας ἐπιστολάς του πρὸς τοὺς πιστοὺς τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐκ τῆς Κορίνθου ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἐφεσον, συμ-

παραλαβών καὶ τὸν Ἀκύλαν καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Πρίσκιλλην. Ἐκ δὲ τῆς Ἐφέσου διῆλθεν εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τέλος ἐπεθύμησε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

9. Θάνατος τοῦ Παύλου.

Εὐθύς ὡς εἶδον τὸν Παῦλον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἑβραῖοι ἐξηγριώθησαν καὶ ἠπειλήσαν ὅτι θὰ φονεύσουν αὐτόν.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀπόστολος εὐρίσκετο ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ, συνηθροίσθη ὄχλος πολὺς ἐξηγριωμένος ἐναντίον του, εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἔσυραν ἔξω. ἤρχισαν τότε νὰ τὸν κτυποῦν μετὰ μανίας, ἔχοντες ἀπόφασιν νὰ τὸν φονεύσουν.

Ἐξ αἰτίας τοῦ μεγάλου θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς, ἣ ὁποία ἐπηκολούθησε, ἤκουσεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς, ὁ Χιλίαρχος, καὶ ἀμέσως ἔδραμε μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν του εἰς τὸν τόπον τῆς ταραχῆς.

Ὡς εἶδον νὰ ἔρχεται ὁ στρατὸς οἱ Ἑβραῖοι ἔπαυσαν ἀμέσως νὰ κτυποῦν τὸν Παῦλον. Τότε ἐπλησίασεν ὁ Χιλίαρχος καὶ ὡς εἶδε τόσον ὄχλον συνηγμένον καὶ τόσῃ ταραχῇ ἐξ αἰτίας ἑνὸς ἀνθρώπου, ὑπέθεσεν ὅτι βεβαίως θὰ ᾔτῃ οὗτος λίαν ἐπικίνδυνος.

Διέταξε λοιπόν νὰ συλλάβουν καὶ νὰ δέσουν αὐτὸν μὲ διπλᾶς ἀλύσεις. Ἀφοῦ δὲ ἡ διαταγὴ του ἐξετελέσθη, ἐστράφη καὶ ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ τοὺς συνηθροισμένους,

ἵνα τὸν πληροφορήσουν, ποῖος ἦτο ὁ κακοῦργος αὐτός καὶ τί ἔγκλημα εἶχε διαπράξει.

Δὲν ἠδύνατο ὁμως ἐξ ὧν τοῦ ἔλεγον νὰ ἐννοήσῃ τίποτε. Διέταξε λοιπὸν νὰ μεταφέρουν τὸν Παῦλον εἰς τὸ Φρουραρχεῖον, διὰ νὰ ἐξετάσῃ καλύτερον, ὁπίσω δὲ τῆς στρατιωτικῆς συνοδείας ἠκολούθει ὁ ὄχλος καὶ ἐκραύγαζε διαρκῶς:

«Κρέμασέ τον! κρέμασέ τον!»

Εἰς τὸ Φρουραρχεῖον ὁ Χιλίαρχος διεπίστωσεν, ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο πολιτογραφημένος Ρωμαῖος πολίτης. Τότε ἐφοβήθη μήπως ὁ Παῦλος πάθῃ τίποτε ἐκ μέρους τοῦ ἐξηγριωμένου ἐκείνου ὄχλου τῶν Ἑβραίων, ὁπότε ἠθελεν ἔχει αὐτὸς μεγάλην εὐθύνην. Διέταξεν ὅθεν νὰ ἐτοιμασθῇ ἰσχυρὰ συνοδεία ἐξ ὀπλιτῶν καὶ ἱππέων καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν Παῦλον εἰς τὴν Καισάρειαν, ἐκεῖ δὲ νὰ παραδώσουν αὐτὸν εἰς τὸν Ρωμαῖον ἡγεμόνα Φήλικα, διοικητὴν τῆς περιοχῆς ταύτης.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο. Μετέφερον τῷ ὄντι τὸν Παῦλον εἰς Καισάρειαν καὶ παρέδωσαν αὐτὸν εἰς τὸν ἡγεμόνα Φήλικα. Αὐτὸς ὁμως ἐκράτησε τὸν Παῦλον εἰς τὴν φυλακὴν ἐπὶ δύο ὁλόκληρα ἔτη, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ καμμίαν ἀπόφασιν. Τέλος διωρίσθη νέος διοικητής, ὁ Φῆστος, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ἐξήτασε τὸν Παῦλον, ἀπεφάσισεν ὅπως στείλῃ αὐτὸν νὰ δικασθῇ εἰς Ρώμην. Τοῦτο ἄλλως τε εἶχε ζητήσῃ καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος, διότι, ἐπειδὴ ἦτο πολίτης Ρωμαῖος ἔπρεπε νὰ δικασθῇ ἐνώπιον τοῦ Καίσαρος, τοῦ αὐτοκράτορος δηλαδὴ εἰς τὴν Ρώμην.

Τὸν ἐπεβίβασαν λοιπὸν ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ ἀπέ-

πλευσαν. Κατὰ τὸ διάστημα ὅμως τοῦ ταξιδίου, τρεμερὰ τρικυμῖα κατέλαβεν αὐτοὺς καὶ ὅλοι κατετρόμαξαν ὅτι θὰ ἐχάνοντο. Ὁ Παῦλος ὅμως ἐβεβαίωσεν αὐτοὺς ὅτι, ἐξ ὅλων τῶν ἐπιβιχτῶν οὐδεὶς ἤθελε πάθει τίποτε, διότι εἰδοποιήθη περὶ τούτου ὑπὸ θείου ἀγγέλου.

Πραγματικῶς, ἀφοῦ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐδεινοπάθησαν, τέλος ἐξώκειλαν εἰς τὴν παραλίαν μιᾶς νήσου, τῆς Μάλτας. Τὸ πλοῖον ἦτο κατεστραμμένον, ἀλλ' οἱ ἐπιβάται εἶχον σωθῆ ἅπαντες. Ἐκεῖ ἠναγκάσθησαν νὰ μείνουν ἐπὶ τρεῖς μῆνας, μέχρις οὗτου εὗρον πάλιν πλοῖον καὶ δι' αὐτοῦ ἐταξίδευσαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Ρώμην.

Εἰς τὴν Ρώμην δὲν ἔρριψαν τὸν Παῦλον εἰς τὴν φυλακὴν, ἀλλὰ διώρισαν εἰς αὐτὸν νὰ μένη εἰς τινα οἰκίαν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἑνὸς στρατιώτου, ἐκεῖ δὲ εἶχε πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ διδάσκη τὴν χριστιανικὴν πίστιν.

Τέλος ἐδικάσθη καὶ ἠθωώθη.

Ὅταν ἠλευθερώθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἤρχισε πάλιν τὰς περιοδεῖας του. Μετέβη πάλιν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκήρυξεν εἰς πολλὰς πόλεις.

Μετὰ καιρὸν ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ρώμην. Ἐκεῖ ὅμως ὁ αὐτοκράτωρ Νέρων ἤρχισε μέγαν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Συνελάμβανον τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἐθανάτωνον αὐτοὺς μετὰ βασάνων.

Τότε συνέλαβον καὶ τὸν Παῦλον ὥς καὶ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, ὁ ὁποῖος ἔτυχε νὰ εὑρίσκεται καὶ

αὐτὸς ἐκεῖ, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐβασάνισαν τοὺς ἐθανάτωσαν.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει τοὺς δύο κορυφαίους Ἀποστόλους εἰς τὰς 29 Ἰουνίου.

Ὅπως εἰργάσθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς Ἐθνικούς, οὐδείς ἄλλος εἰργάσθη διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζουν αὐτὸν Ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν. Ἐκτὸς δὲ τοῦ προφορικοῦ του κηρύγματος, ἔγραψε καὶ 14 ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστειλεν εἰς διαφόρους Χριστιανικὰς κοινότητες.

9. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ὡς εἶδομεν, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγένετο ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους, εἰς ἕξ αὐτῶν, ὁ Πέτρος ὠμίλησε πρὸς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος εἶχε συναχθῆ, μετὰ τόσης θερμότητος καὶ πίστεως, ὥστε ἐβαπτίσθησαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τρεῖς χιλιάδες Χριστιανοί.

Τοιοιούτρόπως ὁ Πέτρος ἵδρυσεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν.

Ὅπως ὁ Παῦλος, οὕτω καὶ ὁ Πέτρος εἰργάσθη μετὰ μεγάλου ζήλου διὰ τὴν διάδοσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Χριστὸς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε γνωρίσει τὸν Πέτρον, εἶχεν ἀντιληφθῇ τὴν ἀξίαν του ταύτην. Τότε ὄνομα Πέτρος δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος ἐλέγετο Σίμων.

Τοῦ λέγει λοιπὸν ὁ Χριστός :

«Σίμων, βλέπω ὅτι ἐπάνω εἰς σέ θὰ στηριχθῇ ἡ διδασκαλία μου, ὅπως μία οἰκοδομὴ ἐπάνω εἰς στερεὸν λίθον.

»Διὰ τοῦτο εἰς τὸ ἐξῆς Πέτρος θὰ εἶναι τὸ ὄνομά σου».

Ὁ Πέτρος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ οἱ δύο δὲ ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἰωνᾶ καταγόμενοι ἐκ τινος μικρᾶς πόλεως τῆς Γαλιλαίας, τῆς Βησθαῖδᾶ. Ἀπετέλουν οἰκογένειαν ἀλιέων.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Πέτρος ἐγίνε μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, κατόπιν δὲ τοῦ Χριστοῦ. Ἀφοῦ ἱδρυσεν, ὡς εἴπομεν, τὴν πρώτην χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐξηκολούθησεν ἐκεῖ νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ ἐκτελῇ θαύματα, χωρὶς νὰ φοβῆται τὴν καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν του.

Ἐπειτα ἐκήρυξε καὶ ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς διάφορους πόλεις τῆς Παλαιστίνης. Ἐξετέλεσε δὲ ἐκεῖ διάφορα θαύματα, καθὼς καὶ τὴν ἀνάστασιν τῆς Ταβιθᾶ εἰς τὴν πόλιν Ἰόπην.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Παλαιστίνην, συνέλαβον λαὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὰς φυλακάς. Ἀγγελος Κυρίου ὁμῶς τὸν ἠλευθέρωσε.

Τότε ἤρχισε νέαν περιοδεῖαν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πολλὰς πόλεις αὐτῆς. Τελευταίως μετέβη εἰς Ρώμην. Ἐκεῖ τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐθανάτωσαν μετὰ βασάνων ὁμοῦ μετὰ τοῦ Παύλου. Ὅπως ὁ Παῦλος, ἔγραψε καὶ ὁ Πέτρος δύο ἐπιστολάς.

Τὸ τροπάριον, τὸ ὁποῖον ψάλλεται κατὰ τὴν ἑορ-

Ἀπόστολος Πέτρος

τὴν τῶν δύο Ἀποστόλων, εἰς τὰς 29 Ἰουνίου, εἶναι τὸ ἀκόλουθον :

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι καὶ τῆς Οἰκουμένης Διδάσκαλοι, τῷ Δεσπότῃ τῶν ὅλων πρεσβεύσατε εἰρήνην τῇ Οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ τροπαρίου εἶναι :

«Σεῖς οἱ πρῶτοι μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων καὶ διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμένης, μεσιτεύσατε εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὅποιος εἶναι κύριος ὅλων, διὰ τὴν χάριν εἰρήνην εἰς τὴν Οἰκουμένην καὶ ἐλεήσει τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

IV. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἶχεν ἀδελφὸν τὸν Ἀνδρέαν καὶ ἦσαν, καθὼς εἵπομεν, ἀλιεῖς.

Ὅπως ὁ Πέτρος οὕτω καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐγίνε πρῶτον μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ κατόπιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μάλιστα ὁ Ἀνδρέας πρῶτος ἐξ ὅλων τῶν Ἀποστόλων προσεκλήθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ δι' αὐτὸ ὠνομάσθη πρωτόκλητος. Ἐπειτα ὁ Ἀνδρέας ἔφερε πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Πέτρον.

Ὁ Ἀνδρέας ἐκήρυξε τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν εἰς πολλὰς χώρας, εἰς τὴν Σκυθίαν, εἰς τὴν Θράκην, εἰς τὴν Ἀχαΐαν. Ἐκεῖ εἰς τὰς Πάτρας ἐθανατώθη μὲ μαρτύριον καὶ διὰ τοῦτο αἱ Πάτραι τιμῶσιν αὐτὸν ὡς πολιούχον ἁγίον των.

Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται εἰς τὰς 30 Νοεμβρίου

καὶ τότε ψάλλεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ ἐπόμενον ἀπολυτίκιον :

«Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος, τῷ Δεσπότῃ τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε εἰρήνην τῇ Οἰκουμένη δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἀπολυτικίου τούτου εἶναι :

«Ἄγιε Ἀνδρέα, ποὺ εἶσαι ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος προσεκήθης ἀπὸ τὸν Σωτῆρα καὶ ἀδελφὸς τοῦ κορυφαίου Ἀποστόλου Πέτρου, παρακάλεσε τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶναι κύριος ὅλων, νὰ χαρίσῃ εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ ἐλεήσῃ τὰς ψυχὰς μας».

12. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἦτο ἰατρός καὶ ἴσως εἶχε γεννηθῇ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Δὲν γνωρίζομεν πῶς καὶ ποῦ ἐδιδάχθη εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν Χριστιανισμόν.

Εἰς τὴν πόλιν Τρῳάδα ἐγνωρίσθη μετὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ ἀπὸ τότε τὸν ἠκολούθησε πιστῶς καὶ ἔκαμε μετ' αὐτοῦ πολλὰς περιοδείας. Μαζὶ τοῦ μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιον τὸ κατὰ Λουκᾶν, ὅπως λέγεται. Εἰς αὐτὸ διηγεῖται, νὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον ἔμαθεν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. Τὸ Εὐαγγέλιόν του τελειώνει εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ.

Συνέχειαν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ἔγραψεν ὁ ἴδιος τὰς

Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἐξιστορεῖ πρὸ πάντων ὅ,τι ἔκαμαν οἱ δύο Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, διὰ νὰ διαδώσουν τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἦτο καὶ ζωγράφος καὶ πρῶτος αὐτὸς ἐζωγράφησεν εἰκόνας τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τέλος του, λέγουν ὅτι ἐθανατώθη μὲ μαρτύρια εἰς τὰς Θήβας τῆς Βοιωτίας. Ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος, ὁ υἱὸς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, μετέφερε τὸ ἱερόν του λείψανον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, εἰς τὰς 18 Ὀκτωβρίου. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς πρὸς τιμὴν του ἔχει καὶ τὸν τίτλον τοῦ Ἀποστόλου.

19

13. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι.

Οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι εἶναι: Ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Πέτρος οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰωνᾶ, ὁ Ἰάκωβος, καὶ ὁ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας ἡ Λεβαῖος πού ἔλαβε καὶ τὸ παρωνύμιον Θαδδαῖος, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀλφαίου Φίλιππος καὶ Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος, πού ἦσαν φίλοι, ὁ Θωμᾶς πού ἐλέγετο Δίδυμος, ὁ Ματθαῖος ὁ τελώνης, ὁ Σίμων ὁ Κανανίτης, πού τὸν ὠνόμαζον καὶ ζηλωτὴν, καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, πού ἀπηγχονίσθη καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐγένεν Ἀπόστολος ὁ Ματθίας.

Αὐτοὶ ἦσαν οἱ δώδεκα πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐκτὸς τοῦ Ματθία, οἱ ὅποιοι δὲν ἔλειψαν ποτὲ ἀπὸ τὸ πλευρὸν τοῦ Κυρίου, ὅσον καιρὸν ἐδίδασκε. Αὐτοὶ ὠνομάσθησαν Ἀπόστολοι, διότι ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸν Κύριον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διὰ νὰ φέρουν τὸ κήρυγμα.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶναι δέκατος τρίτος Ἀπόστολος, ἀλλ' αὐτὸς ἐγίνε χριστιανὸς μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως εἴπομεν, ὁ Παῦλος διέδωσε τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τοὺς εἰδωλολάτραις καὶ δι' αὐτὸ ὠνομάσθη καὶ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν. Ἐπίσης εἴπομεν καὶ διὰ τοὺς Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν. Διὰ τοὺς ἄλλους δέκα Ἀποστόλους ἔχομεν νὰ εἴπωμεν τὰ ἀκόλουθα.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης, κατήγοντο ἀπὸ τὴν Βησθαῖδα καὶ ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἅλιεῖς.

Ὁ Ἰάκωβος ἐθανατώθη μὲ μαρτύρια εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ τὸ ἔτος 44 μ. Χ. Ὁ Ἰωάννης ἀπέθανε εἰς βαθὺ γῆρας εἰς τὴν πόλιν Ἐφεσον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου εἶχεν ὑπάγει μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκήρυξεν. Τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ μεγάλας ὁμιλίας καὶ περιωρίζετο εἰς τὸ νὰ λέγῃ μόνον :

«Τέκνα μου ἀγαπητά, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Ὁ Ἰάκωβος, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος ἦσαν οἱ τρεῖς μαθηταί, τοὺς ὁποίους περισσότερον ἀπὸ ὅλους ἀγαποῦσεν ὁ Χριστός.

Ὅταν ὁ Χριστὸς ἀπέθνησκεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυ-

ρόν, ανέθεσεν εἰς τὸν Ἰωάννην νὰ φροντίζη διὰ τὴν μητέρα του, ὡς νὰ ἦτο υἱός της.

Ὁ Ἰωάννης ἔγραψε τὸ «κατὰ Ἰωάννην», ὅπως ὀνομάζεται, Εὐαγγέλιον καθὼς καὶ τρεῖς ἐπιστολάς. Ὃταν ἦτο ἐξόριστος εἰς τὴν νῆσον Πάτμον, ἔγραψε καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν, ὅπου ἀποκαλύπτει τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ θριαμβεύσῃ μίαν ἡμέραν ἡ Χριστιανικὴ πίστις.

Ὁ Φίλιππος ἐκήρυξεν εἰς τὴν Φρυγίαν. Ἐκεῖ ἐθανατώθη καὶ αὐτὸς μὲ μαρτύρια.

Ὁ Βαρθολομαῖος ἐκήρυξεν εἰς τὰς Ἰνδίας, ὁ Θωμᾶς εἰς τὴν Παρθίαν καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἀσίας.

Ὁ Ματθαῖος ἐκήρυξεν εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ ἔγραψε τὸ κατὰ Ματθαῖον «Εὐαγγέλιον».

Ἐκτὸς τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἔχομεν καὶ τοὺς Ἀποστόλους Ἰάκωβον καὶ Ἰούδαν.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας λέγονται ἀδελφότητες, ἴσως διότι ἦσαν τέκνα τοῦ Ἰωσήφ ἀπὸ ἄλλην γυναῖκα, πρὶν μνηστευθῇ τὴν Παρθένον Μαρίαν. Αὐτοὶ ἔγραψαν ἐπιστολάς καθολικάς. Ὁ Ἰάκωβος ἐγίνε πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐκεῖ ἐθανατώθη μὲ μαρτύρια.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην ὅλων τῶν Ἀποστόλων μαζί εἰς τὰς 30 Ἰουνίου.

14. Διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν πρώτην ἐποχὴν τῆς ἡ Ἐκκλησία ἐκυβερ-
 νᾶτο μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Οἱ Ἀπόστολοι,
 πανταχοῦ ὅπου ἐκήρυττον ἐχειροτόνουν Ἐπισκόπους,
 Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους, ἐν ὧν δὲ ἔζων ἀκόμη,
 εἶχον τὴν γενικὴν ἐποπτείαν. Οἱ Εὐαγγελισταὶ ἐκή-
 ρυττον καὶ ἐκατηχοῦσαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ
 κόσμου.

Κάθε μία Ἐκκλησία ποὺ ἐγίνετο εἰς κάθε πόλιν εἶ-
 χε ἓνα προϊστάμενον, τὸν Ἐπίσκοπον, διωρισμένον
 ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ διάδοχον αὐτῶν.

Ὁ Ἐπίσκοπος ἐξ ἄλλου ἐξέλεγε μερικοὺς ἱκανοὺς
 ἐκ τῶν πιστῶν καὶ τοὺς ἐχειροτόνει Πρεσβυτέρους
 καὶ Διακόνους.

Οἱ διάκονοι οὗτοι ἀργότερον δὲν ἀπησχολοῦντο μό-
 νον εἰς τὴν διανομὴν τῶν βοηθημάτων, ἀλλὰ ἔγιναν
 βοηθοὶ τῶν ἐπισκόπων καθὼς καὶ τῶν πρεσβυτέρων
 εἰς ὅλην τὴν ὑπηρεσίαν τῆς λατρείας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων διάκονοι ἐγί-
 νοντο καὶ αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι πάλιν ἐφρόντιζον
 νὰ κατηχοῦν καὶ νὰ βαπτίζουν τὰς γυναῖκας, καθὼς
 καὶ νὰ διανέμουν βοηθήματα.

Ἀπὸ αὐτὰς τὰς διακονίσσας εὐρίσκοντο ἀκόμη εἰς
 τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς μέχρι τοῦ 800 μ.χ.

Οἱ Ἐπίσκοποι ἀπὸ τὸ ἔτος 200 μ. Χ. καὶ κατόπιν
 ἤρχισαν νὰ συνέρχωνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς
 ἓν μέρος, νὰ κάμνουν δηλαδὴ τὴν καλουμένην Σύνο-
 δον, καὶ ἐκεῖ νὰ συσκέπτωνται ὁμοῦ καὶ νὰ λύουν διά-

φορα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Ἀργότερον ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν νὰ συνέρχωνται εἰς τοιαύτας συνόδους τακτικῶς κατ' ἔτος.

Τοιοιυτοτρόπως οἱ Ἐπίσκοποι τῶν διαφόρων πόλεων μιᾶς ἐπαρχίας συνήρχοντο εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς καὶ ἀπετέλουν τὰς καλουμένας τοπικὰς ἐπαρχιακὰς συνόδους.

Πρόεδρος τῶν συνόδων τούτων ἐγίνετο ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πρωτευούσης τῆς μητροπόλεως, ὁ ὁποῖος ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔλαβεν ἀνωτέραν θέσιν καὶ διοικοῦσε τὴν Ἐκκλησίαν ὁλοκλήρου τῆς Ἱεραρχίας (Μητροπόλεως).

Μεταξὺ τῶν μητροπολιτῶν τούτων πάλιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεδείχθησαν ὡς ἐπισημότεροι οἱ μητροπολῖται τῶν τριῶν σπουδαιοτέρων πόλεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῶν πόλεων δηλαδὴ ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι εἶχον κηρύξει, δηλαδὴ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἀντιοχείας (Ἀποστολικαὶ Ἔδραι).

Ἀργότερον, ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων ἐπισκόπων, τὴν αὐτὴν σπουδαιότητα ἀπέκτησαν καὶ δύο ἀκόμη ἐπίσκοποι (δηλαδὴ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων).

Οἱ πέντε οὗτοι ὠνομάσθησαν Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐξάρχαι καὶ βραδύτερον Πατριάρχαι καὶ εἶχον δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐφ' ὅλων τῶν μητροπολιτῶν τῆς περιφερείας των. Οἱ Πατριάρχαι ἦσαν ἴσοι καὶ δὲν εἶχε δικαίωμα εἰς ἐκ τούτων νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἄλλου.

15. Ἀποστολικά Ἐκκλησίαι.

Αἱ ἐκκλησίαι αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, ὁνομάζονται Ἀποστολικά Ἐκκλησίαι.

Τοιαῦται εἶναι: εἰς τὴν Παλαιστίνην, ὅσαι ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων. Εἰς τὴν Συρίαν, τὴν Κιλικίαν, τὴν Ἀραβίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Κρήτην, τὴν Κύπρον καὶ ἄλλαχοῦ, ἰδρυμέναι ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Εἰς τὰς Πάτρας ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Εἰς τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ τοῦ Μάρκου, εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ. Εἰς τὴν Ρώμην ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ἀνατολή ἔχει πολλὰς Ἀποστολικάς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ἡ Δύσις ἔχει μίαν μόνην, τῆς Ρώμης.

Ἀπάσαι αὗται αἱ Ἀποστολικά Ἐκκλησίαι εὐρίσκοντο μεταξύ των ἐνωμέναι διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Χριστιανισμὸς ταχέως διεδόθη ἐκ τῶν πόλεων τούτων, ὥστε ἐντὸς διακοσίων ἐτῶν ἦτο πλέον γνωστὸς καθ' ὅλον τὸν κόσμον.

16. Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν.

Οἱ Χριστιανοί, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἰδρύθη ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, κατε-

διώκοντο, ὡς εἶπομεν, παρὰ τῶν Ἰουδαίων μετὰ πολλῆς μανίας. Κατὰ πολὺ μεγαλυτέρα ὁμως καὶ ἀγριωτέρα ὑπῆρξεν ἡ καταδίωξις, τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν οἱ Χριστιανοὶ παρὰ τῶν Ἐθνικῶν, τῶν εἰδωλολατρῶν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Νέρωνος, τὸ ἔτος 67 μ. Χ. μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, τὸ ἔτος 313 μ. Χ. δηλαδή ἐπὶ 246 ἔτη, οἱ Χριστιανοὶ ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα. Ἐφυλακίζοντο, ἐξωρίζοντο, ἐβασανίζοντο καὶ ἐθανατώνοντο.

Ἡ ἀγρία αὕτη καταδίωξις εἶχε πολλὰ καὶ διάφορα αἵτια.

Ἐν πρώτοις δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνεχθοῦν τὴν νέαν Ὀρθοσκέϊαν οἱ Αὐτοκράτορες, διότι ἐνῶ οὗτοι εἶχον δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν ὑπηκόων των, ὁ Χριστιανισμὸς ἐδίδασκεν ὅτι ἡ ζωὴ οἰουδήποτε ἀνθρώπου εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ μόνον· ἐνῶ τοὺς αὐτοκράτορας τοὺς ἐλάτρευον μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ὡς θεοὺς, ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἐπέτρεπε λατρείαν ἄλλην ἐκτὸς τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ· ἐνῶ οἱ πολῖται ὡς ἀνωτάτους νόμους ἐθεώρουν τοὺς νόμους τῆς πολιτείας, ὁ Χριστιανισμὸς ὠρίζεν ὡς ἀνώτατον νόμον τὸν θεῖον Νόμον. Ἐπομένως τόσον εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας ὅσον καὶ εἰς τὴν Πολιτείαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Χριστιανισμὸς ἦτο ἀντίθετος.

Ἐκτὸς τούτων, ὑπῆρχον καὶ ἄλλα συμφέροντα, τὰ ὁποῖα ἐκτύπα ὁ Χριστιανισμὸς. Οἱ ἱερεῖς τῆς παλαιᾶς

θηρσκειάς, οἱ τεχνῖται καὶ οἱ βιομήχανοι ποὺ κατεσκεύαζον καὶ διενήργουν τὸ ἐμπόριον τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν ἀγαλμάτων καὶ λοιπῶν ἱερῶν ἀντικειμένων τῆς εἰδωλολατρείας, πάντες οὗτοι ὑφίσταντο ἤδη φοβερὰν ζημίαν.

Μετὰ τούτους οἱ διάφοροι καὶ ποικιλώνυμοι ἐκεῖνοι φιλόσοφοι, οἱ ὅποιοι ἐδείκνυσαν τὴν περιφρόνησιν τῶν πρὸς μίαν θρησκείαν προερχομένην—ὥς ἔλεγον—ἐκ μιᾶς χώρας ἀσημάντου καὶ ἀναξίας, τῆς Παλαιστίνης.

Τέλος ὁ λαὸς, ὁ ὅποιος εἶναι φυσικὸν νὰ μὴ δύναται εὐκόλως νὰ λησμονήσῃ καὶ ἀποσβέσῃ ἀπὸ τῆς διανοίας του τὴν προγονικὴν θρησκείαν καὶ ὁ ὅποιος ἐνόμιζεν ἐκ δεισιδαιμονίας ὅτι οἶονδῆποτε κακὸν ἐλάμβανε χώραν, ὡς πυρκαϊά, πλημμύρα, σεισμός κ.τ.δ., ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ὀργῆς τῶν θεῶν, ὀργῆς τὴν ὁποίαν ἐπροκάλουν οἱ Χριστιανοί· ὁ λαὸς οὗτος κατέδιδε καὶ αὐτὸς μὲ ἀπερίγραφτον σκληρότητα τοὺς Χριστιανούς φωνάζων εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν: «Τοὺς Χριστιανούς εἰς τὸν λέοντα!»

Ἐπίσης, ἐπειδὴ οἱ Ἑθνικοὶ δὲν ἔβλεπον νὰ ἔχουν οἱ Χριστιανοὶ θυσιαστήρια καὶ ναοὺς, τοὺς ὠνόμαζον ἀθέους. Ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ ἠναγκάζοντο νὰ τελοῦν κρυφίως τὰ τῆς λατρείας τῶν, ἐθεώρουν αὐτοὺς ὡς ἐπαναστάτας. Ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἐσύχναζον εἰς τὰ δημόσια μέρη, ἀλλ' ἔζων βίον ἡσυχον καὶ ἀπέφευγον τὴν συναναστροφὴν μὲ τοὺς Ἑθνικοὺς, ἐθεωροῦντο ὡς μισάνθρωποι. Ἐπὶ πλέον οἱ Χριστιανοὶ εἶχον παρεξηγηθῇ εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐ-

χαριστίας ὅτι ἐφόνεον παιδιά, τῶν ὁποίων ἔτρωγον τὰς σάρκας καὶ ἔπινον τὸ αἷμα.

17. Οἱ διωγμοὶ τῶν Αὐτοκρατόρων.

Ἐκεῖνοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι κατεδίωξαν συστηματικῶς τοὺς Χριστιανούς, ἦσαν οἱ Αὐτοκράτορες. Καὶ πρῶτος αὐτοκράτωρ, ποὺ ἐκήρυξε διωγμὸν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ἦτο ὁ ἀνισόρροπος, ὁ αἰμοχαρὴς Νέρων.

Ὁ Νέρων, ἐπιθυμῶν μὲ τὴν παράφρονα φαντασίαν του, νὰ λάβῃ μίαν ιδέαν τῆς πυρκαϊᾶς, ἣ ὁποία κατέκαυσε τὴν Τροίαν, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν αὐτήν, διέταξε καὶ ἔθεσαν πῦρ εἰς τὴν Ρώμην.

Μέγα μέρος τῆς πόλεως τότε ἔγινε παρανάλωμα τοῦ πυρός. Ὁ δὲ λαὸς ὑποπτευθεὶς ὅτι αὐτοῦρε γὸς τοῦ κακουργήματος ἦτο ὁ Αὐτοκράτωρ, ἤρχισεν νὰ ἐξαγριοῦται ἐναντίον του.

Τότε ὁ Νέρων, διέδωκεν ἐπιτηδεῖως, ὅτι τὸ πῦρ ἔθεσαν οἱ Χριστιανοί. Ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἐπίστευσε τὴν ἀνόσιον καταγγελίαν, ἐρρίφθη τότε κατὰ τῶν Χριστιανῶν μετὰ τρομερᾶς μανίας.

Τοιοιτοτρόπως ἔλαβε χώραν ὁ πρῶτος μέγας διωγμὸς κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἀφάνταστα ὑπῆρξαν τὰ μαρτύρια, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεβλήθησαν. Συνελάμβανον καὶ ἤλειπον τοὺς Χριστιανούς διὰ πίστεως, κατόπιν τοὺς προσέδεον ἐπάνω εἰς ξυλίνους πασσάλους καὶ ἤναπτον αὐτοὺς εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς κήπους ὡς δημοσίας λαμπάδας. Ἐτύλισσον αὐτοὺς ἐν-

τὸς δερμάτων ἀγρίων θηρίων καὶ τοὺς ἄφηνον εἰς τοὺς σκύλους, οἱ ὅποιοι κατεσπάρασσον αὐτούς.

Τότε ἐθανατώθησαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, τὸ ἔτος 67 μ.χ.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ, κατὰ τὰ ἔτη 82—96 μ. Χ. οἰοσδήποτε Χριστιανὸς κατηγορεῖτο ὡς ἄθεος. Τότε πάλιν πλῆθος Χριστιανῶν ἐβασανίσθησαν καὶ ἐθανατώθησαν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, τὰ ἔτη 98—117 αἱ Χριστιανικαὶ κοινωνίαι ἐθεωρήθησαν ὡς Ἑταιρεῖαι, ἐξ ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἀπηγορεύετο ἡ ὑπαρξίς εἰς τὸ Κράτος.

Τότε πάλιν ἕκαστος Χριστιανὸς κατεδιώκετο ὡς ἐγκληματίας. Τότε ὑπέστη τὸ μαρτύριον καὶ ἐθανατώθη διὰ τῆς σταυρώσεως ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλήμ Συμεὼν, ὁ ὅποιος ἦτο ὁ τελευταῖος συγγενὴς τοῦ Χριστοῦ ἐν ζωῇ ἄγων ἡλικίαν 126 ἐτῶν.

Τότε ἐμαρτύρησε καὶ ὁ γέρον ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος, ὁ ὅποιος θαυμάζεται διὰ τὸ θάρρος τοῦ ἔδειξεν, ὅταν δέσμιος ἐφέρετο εἰς τὴν Ρώμην, διὰ νὰ ριφθῇ ὡς τροφή εἰς τὰ ἄγρια θηρία.

Ἐχθρὸς τῶν Χριστιανῶν ὑπῆρξε καὶ ὁ φιλόσοφος Μᾶρκος Αὐρήλιος (161—180). Ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας του οἱ Χριστιανοὶ ἀνεζητοῦντο πανταχοῦ καὶ πρὶν θανατωθῶν ἠναγκάζοντο διὰ βασάνων ν' ἀρνηθῶν τὴν πίστιν τῶν.

Τότε ἐμαρτύρησεν εἰς τὴν Σμύρνην ὁ τελευταῖος μαθητὴς τῶν Ἀποστόλων ὁ Ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος (168).

Ἐπίσης ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Αὐτοκράτορος ἐμαρτύρησεν εἰς τὴν Ρώμην καὶ ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστίνος.

Ὁ Μᾶρκος Αὐρήλιος, μολοντί ἦτο φιλόσοφος, ἐξέδωκεν ἐν τούτοις τοὺς αὐστηροτέρους νόμους ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἐξολοθρευσις τῶν Χριστιανῶν θ' ἀνορθώσῃ τὴν Ἑθνικὴν θρησκείαν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Σεπτίμιος Σεβήρος (191–211) ἐξέδωκεν ἐπίσης αὐστηρὸν νόμον ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Τότε ἐμαρτύρησε καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Ὠριγένης Λεωνίδας.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Δέκιος (249–251) ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς φοβερωτέρους διώκτας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὐτὸς ἀπεφάσισε τὴν καταστροφὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν τελείαν ἐξάλειψιν τῶν Χριστιανῶν. Οἱ Χριστιανοὶ ὑφίσταντο παντὸς εἶδους μαρτύρια, διὰ νὰ ἐξαναγκασθοῦν καὶ θυσιάσουν εἰς τὰ εἰδωλα. Ὁ θάνατος ἦτο ἡ συνήθης τιμωρία, ἰδίως εἰς τοὺς ἐπισκόπους. Εἰς τοὺς φεύγοντας ἀπηγορεύετο ἡ ἐπιστροφὴ μὲ θάνατον καὶ αἱ περιουσίαι των ἐδημεύοντο.

Οἱ Χριστιανοὶ ἡσύχασαν ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα, μετὰ τοὺς διωγμοὺς τῶν Αὐτοκρατόρων Γάλλου καὶ Οὐαλεριανοῦ, ἀπὸ τοῦ 268 μέχρι τοῦ 303.

Μόλις ὅμως παρῆλθε τὸ διάστημα τοῦτο, ἡγέρθη ἐναντίον των ὁ ἀγριώτερος διωγμὸς ἐξ ὅλων τῶν προηγουμένων. Ὁ διωγμὸς οὗτος ἔγινεν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ κατὰ τὰ ἔτη 284–305.

Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ὥρισε θάνατον δι' οἰονδήποτε ἡρνεῖτο νὰ δείξῃ λατρείαν εἰς τὰ εἰδωλα.

Τότε πάλιν ἐθανατώθησαν πολλοὶ καὶ μεταξύ αὐτῶν ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ τροπαιοφόρος καὶ ὁ Ἄγιος Δημήτριος ὁ μυροβλήτης.

Ὑπῆρξαν ὅμως καὶ αὐτοκράτορες φίλοι τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι δὲν τοὺς κατεδίωξαν ἢ καὶ ἐφάνησαν εὐμενεῖς πρὸς αὐτούς.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Ἀλέξανδρος Σευῆρος (222-235) καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἰουλία Μαμμαία. Ὁ Αὐτοκράτωρ οὗτος διέταξε νὰ γράφουν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἀνακτόρων καὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια γραφεῖα:

ΠΑΝΤΑ ΟΣΑ ΑΝ ΘΕΛΕΤΕ ΙΝΑ ΠΟΙΩΣΙΝ ΥΜΙΝ ΟΙ
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΟΥΤΩ ΚΑΙ ΥΜΕΙΣ ΠΟΙΕΙΤΕ ΑΥΤΟΙΣ

(Εὐαγγ. κατὰ Ματθαῖον κεφ. ζ' ἐδάφ. 10).

Ἐπίσης ὁ Φίλιππος ὁ Ἀραβ, διὰ τὸν ὁποῖον ἐλέγετο ὅτι ἦτο κρυφίως χριστιανός.

18. Ἅγιος Γεώργιος.

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος κατήγετο ἐκ πλουσίας καὶ ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας καὶ εἶχε γεννηθῇ εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας.

Ἦτο ἀξιωματικὸς καὶ λίαν ἐνωρίς εἶχεν ἀποκτήσει ἀνώτατον βαθμὸν θριαμβεύσας εἰς πολλὰς μάχας, ἔνεκα τοῦ ὁποίου καὶ ὀνομάζεται τροπαιοφόρος. Ὁ Χριστιανικὸς ζῆλος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ὑπῆρξε μέγας. Εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, δίδωμε τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔδωκε τὴν ἐλευθερίαν των εἰς ὅλους τοὺς δούλους τοὺς ὁποίους εἶχε.

Ἅγιος Γεώργιος

Εἰργάσθη ἀκαμάτως διὰ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως κατορθώσας ἀκόμη καὶ συγγενεῖς τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ νὰ κἀμῃ χριστιανούς. Διὰ τοῦτο ὁ Διοκλητιανὸς διέταξε καὶ τὸν ἀπεκεφάλισαν, τὸ ἔτος 304.

Ἡ μνήμη τοῦ μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιοφόρου Γεωργίου ἐορτάζεται παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἰς τὰς 23 Ἀπριλίου, ὅτε ψάλλεται τὸ ἀπολυτίκιον :

«Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἱατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἀπολυτικίου τούτου εἶναι :

«Σὺ, ὁ ὁποῖος ἠλευθέρωσας τοὺς δούλους σου καὶ ἐβοήθησες τοὺς πτωχοὺς, ἐθεράπευσες ἀσθενεῖς καὶ ἐπολέμησες ὑπερασπίζων τὸ βασίλειον, τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε, μεσίτευσε εἰς τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν ὅπως σωθοῦν αἱ ψυχαὶ μας».

19. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος, γεννηθεὶς εἰς τὴν Θεσσαλονίκην κατήγετο καὶ οὗτος, ὡς ὁ Ἅγιος Γεώργιος, ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας καὶ κατεῖχεν ἐπίσημον θέσιν εἰς τὴν πολιτείαν.

Εὐθύς ὁμως ὡς ἔγινε γνωστὸν ὅτι εἶχεν ἀσπασθῆ τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ὁ Αὐτοκράτωρ διέταξε νὰ τὸν συλλάβουν καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὰς φυλακάς.

Ἐκεῖ ὁ Δημήτριος δὲν ἔπαυσε νὰ κηρύττῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ μετὰ πολλοῦ θάρρους, καὶ

πολλούς νά φέρη εἰς τήν νέαν πίστιν. Μεταξύ τῶν νέων τούτων Χριστιανῶν ἦτο καί εἰς ἀνδρεῖος νέος, ὀνομαζόμενος Νέστωρ.

Ἡμέραν τινά ἐγίνοντο ἀγῶνες εἰς τὸ στάδιον τῆς Θεσσαλονίκης, ἰσχυρότερος δὲ παλαιστής εἰδωλολάτρης ὀνόματι Λυαῖος ἐπροκάλει οἶονδήποτε, ὅπως ἐξέλθῃ εἰς τὴν στίβον, ἵνα παλαίσουν, οὐδείς ὁμως ἐτόλμα νά παρυσιασθῇ. Ὅλοι ἐφοβοῦντο τὸν Λυαῖον.

Τότε ὁ Νέστωρ ἀπεφάσισεν αὐτὸς νά κατέλθῃ εἰς ἀγῶνα πρὸς τὸν φοβερόν παλαιστήν. Ἔσπευσε προηγουμένως καί ἔλαβε τὴν εὐλογίαν τοῦ διδασκάλου του τοῦ Δημητρίου εἰς τὴν φυλακὴν. Κατόπιν ἐνεφανίσθη εἰς τὸ στάδιον πρὸ τοῦ ὑπερηφάνου Λυαίου.

Ὁ Λυαῖος ὡς εἶδε τὸν Νέστορα, ἐγέλασε, διότι ἦτο φανερά ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἰδικῆς του δυνάμεως. Ἄλλ' ὁ Νέστωρ δὲν εἶχε μὲν ἴσην τὴν σωματικὴν ἰσχύν, εἶχεν ὁμως τὴν ἰσχύν τῆς πίστεως.

Ἦρχισε λοιπὸν ὁ ἀγὼν καί δὲν ἀπητήθη πολὺς χρόνος, ὅπως ὁ Νέστωρ καταβάλλῃ τὸν Λυαῖον καὶ θανατώσῃ αὐτόν.

Ἡ ἔκβασις ὁμως τοῦ ἀγῶνος δὲν ἤρρεσεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος ὅτε ἤκουσε μάλιστα νά λέγουν ὅτι ὁ Νέστωρ ἐνίκησε, διότι εἶχε λάβει τὴν εὐλογίαν τοῦ Δημητρίου, ἠγανάκτησε. Διέταξε λοιπὸν εὐθύς ν' ἀποκεφαλίσουν τὸν ἅγιον ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Ἐγινε λοιπὸν ἡ θανάτωσις τοῦ Δημητρίου τὸ ἔτος 306 μ.Χ. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐτάφη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὁ δὲ τάφος του διατηρεῖται ἐκεῖ μέχρι σήμερον.

Τὴν μνήμην τοῦ Ἀγίου Δημητρίου ἐορτάζομεν εἰς

τὰς 26 Ὀκτωβρίου, ὅτε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον.

«Μέγαν εὗρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, σὲ ὑπέρμαχον ἡ Οἰκουμένη, ἀθλοφόρε τὰ ἔθνη τροπούμενον. Ὡς οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν ἑπαρσιν, ἐν τῷ Σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὕτως Ἅγιε, μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἀπολυτικίου εἶναι ἡ ἑξῆς:

«Μέγαν ὑπασπιστὴν εὗρεν εἰς τοὺς κινδύνους ἡ Οἰκουμένη, σέ, νικητὰ, ποὺ ἐνίκησες τοὺς Ἑθνικούς. Ὅπως λοιπὸν ἐταπείνωσες τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ Λυαίου εἰς τὸ Στάδιον, δίδων θάρρος εἰς τὸν Νέστορα, οὕτως, ἅγιε μεγαλομάρτυς Δημήτριε, ἱκέτευε τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, ἵνα χάριση εἰς ἡμᾶς τὴν μεγάλην εὐσπλαχνίαν του».

20. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος προστατεύει τὸν Χριστιανισμόν.

Ὁ Χριστιανισμός, παρὰ τὰς καταδιώξεις καὶ τὰς θυσίας τῶν πιστῶν του ὄχι μόνον δὲν ἀνεκόπτετο, ἀλλὰ ἐξηπλοῦτο μετὰ περισσότερας δυνάμεως. Δὲν ἀπέμενε πλέον εἰμὴ νὰ εὗρεθῇ ἰσχυρὸς τις ἡγεμὼν, εἰς αὐτοκράτωρ, ὁ ὁποῖος νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τοιουτοτρόπως πλέον ἢ νέα, ἀληθὴς Θρησκεία νὰ καταλάβῃ τὴν ἐπίσημον θέσιν αὐτῆς εἰς τὴν κοινωνίαν. Τοῦτο δὲ συνέβη κατὰ τὴν ποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου.

Ὁ πατήρ τοῦ Κωνσταντίνου, ὁ Κωνσταντῖνος Χλωρός, καί ἡ μήτηρ αὐτοῦ, Ἑλένη, εἶχον ἀρχίσει ν' ἀντιλαμβάνωνται τὴν ἀλήθειαν τῆς νέας πίστεως. Παρὰ τούτων ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε λάβει τὴν αὐτὴν ιδέαν, μέχρις ὅτου ἦλθεν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐστερεώθη ἐντὸς αὐτοῦ ἡ πίστις ἐνεκα θεοῦ τινὸς ὁράματος τὸ ὁποῖον εἶδε.

Εὐρίσκετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος διηρημένον καὶ τέσσαρες αὐτοκράτορες ἐπάλαιον μεταξύ των. Εἰς ἐκ τούτων ὁ Κωνσταντῖνος εὐρίσκετο εἰς πόλεμον πρὸς τὸν Μαξέντιον κατὰ τὸ ἔτος 312.

Ἦτο λοιπὸν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἀνελογίζετο τὰ σχέδια τῆς μάχης κατὰ τινὰ μεσημβρίαν, ὅτε βλέπει εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν τοῦ ἀστραποβολοῦντος ἡλίου, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἐπὶ τούτου τὴν ἐπιγραφὴν «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ», τῆς ὁποίας ἡ σημασία ἦτο φανερά, ὅτι δηλαδὴ διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Σταυροῦ θὰ ἐνίκα.

Τὴν αὐτὴν δὲ νύκτα βλέπει καθ' ὕπνου τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του μετὰ τοῦ αὐτοῦ οὐρανοῦ σημείου. Ὁ Χριστὸς παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν νὰ κατασκευάσῃ καινουργῇ σημαίαν τοῦ στρατοῦ φέρουσαν ἐπ' αὐτῆς τὸ σημεῖον ταῦ Σταυροῦ καὶ μὲ τὴν σημαίαν αὐτὴν ἤθελε νικήσῃ.

Ὁ Κωνσταντῖνος, μόλις ἐξηγέρθη τοῦ ὕπνου, ἔδωκε παρευθὺς ἐντολὴν καὶ κατεσκευάσαν τὴν σημαίαν συμφώνως πρὸς τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ σημαία αὕτη ὠνομάσθη Λάβαρον.

Μὲ τὴν σημαίαν ταύτην ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ στρατοῦ, ὁ Κωνσταντῖνος ἐπολέμησε τὸν Μαξέντιον καὶ κατενίκησεν αὐτόν. Ἐπειτα ἐνίκησε καὶ τὸν ἄλλον ἀντίπαλόν του αὐτοκράτορα, τὸν Λικίνιον, καὶ οὕτως ἀπέμεινε μόνος αὐτὸς αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀνατολικοῦ Κράτους.

Τότε ἐξέδωκε διάγγελμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὥριζεν ὅτι ὅσοι θέλουν, εἶναι ἐλεύθεροι νὰ πιστεύουν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ οὐδεὶς ἐπετρέπετο νὰ ἐνοχλήσῃ αὐτούς.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονὸς τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον ἐσήμεινε τὴν ὁριστικὴν πλέον ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ ἔτος 313 μ. Χ.

Ἐπειτα ὁ Κωνσταντῖνος μετέφερε τὴν ἑδραν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τὸ Βυζάντιον τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη πρὸς τιμὴν του Κωνσταντινούπολις καὶ ἔγινε πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Τότε ἤρχισαν νὰ κτίζωνται καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανικοὶ ναοί, τῶν ὁποίων ἐπισημότερος, μεγαλύτερος καὶ λαμπρότερος ὑπῆρξεν ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ὀλίγον πρὶν ἀποθάνῃ ὁ Κωνσταντῖνος, εἰς τὰς 21 Μαΐου τοῦ ἔτους 337, ἐβαπτίσθη. Ἀπέθανεν εἰς τὴν Νικομήδειαν καὶ τὸ λείψανόν του μετεφέρθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐτάφη εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, πού ὁ ἴδιος τὸν εἶχε κτίσει.

Ὁ Κωνσταντῖνος ὠνομάσθη ἀπὸ τὴν ἱστορίαν διὰ τὰ κατορθώματά του Μέγας, ἡ δὲ Ἐκκλησία τὸν

τιμᾷ ὡς ἰσαπόστολον καὶ ἅγιον, καθὼς καὶ τὴν μητέρα του Ἑλένην.

Ἡ Ἀγία Ἑλένη μετέβη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ εὔρε τὸ μέρος, ὅπου εἶχε χωσθῇ διὰ τοῦ καιροῦ ὁ Τίμιος Σταυρός. Ἐπίσης εὔρε καὶ τὸν ἅγιον Τάφον τοῦ Σωτῆρος, ὅπου ἔκτισε τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως καὶ μέσα εἰς αὐτὸν ὕψωσαν πανηγυρικῶς τὸν τίμιον Σταυρόν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰς τὰς 21 Μαΐου καὶ τότε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον :

«Τοῦ σταυροῦ Σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀπόστολός Σου, Κύριε, βασιλεύουσαν πόλιν τῇ χειρί σου παρέθετο, ἣν περίσῳζε διὰ παντός ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνε φιλάνθρωπε ».

Τοῦ ἀπολυτικίου αὐτοῦ ἡ ἐξήγησις εἶναι :

«Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ Σου ὅταν εἶδεν εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ οὕτω ἐδέχθη τὴν κλῆσιν (εἰς τὸν Χριστιανισμόν) ὅπως καὶ ὁ Παῦλος, ὃχι ἀπὸ ἀνθρώπους (ἀλλὰ ἀπὸ ἰδικά Σου σημεία) ὁ βασιλεὺς Ἀπόστολος (ὁ Κωνσταντῖνος) ἔθεσεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν Σου τὴν βασιλεύουσαν πόλιν (ἔκαμε δηλαδὴ Χριστιανικὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν)· τὴν πόλιν αὐτὴν φύλαττε πάντοτε εἰς εἰρήνην, μὲ τὴν μεσιτείαν τῆς Θεοτόκου, Κύριε, ποὺ εἶσαι ὁ μόνος φιλάνθρωπος».

21. Ὁ Ἄρειος. Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ὡς εἶδομεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, οἱ ἐπίσκοποι ἐκάστης μεγάλης περιφερείας συνήρχοντο εἰς Σύνοδον, ὡς ἂν εἶχαν ζητήματα ἐκκλησιαστικά πρὸς λύσιν.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν τυπικῶν αὐτῶν συνόδων, ἔγιναν καὶ τινες μεγαλύτεραι, κατὰ τὰς ὁποίας συνήχθησαν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Κράτους καὶ συνεζήτησαν σπουδαῖα ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας.

Αἱ σύνοδοι αὗται ὠνομάσθησαν Οἰκουμενικαὶ καὶ ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκλήθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας κατὰ τὸ ἔτος 325, ἵνα λύσῃ ἐν σπουδαῖον ζήτημα.

Εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἄρειος, εἶχεν ἀρχίσει νὰ διδάσκῃ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός, ὅπως ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ τὸ τελειότερον κτίσμα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας προσεπάθησε νὰ ἐξαλείψῃ ἐκ τῆς διανοίας τοῦ Ἀρείου τὴν πλάνην αὐτήν, ἀλλ' ὅμως δὲν τὸ κατώρθωσε. Τότε συνεκάλεσε τοπικὴν σύνοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεζήτηθη καὶ καταδικάσθη ἡ ἰδέα τοῦ Ἀρείου.

Ἐν τούτοις καὶ μετὰ τὴν κατάδικον ταύτην ὁ Ἄρειος δὲν συνεμορφώθη καὶ ἐξηκολούθει νὰ δημιουργῇ ὁπαδούς τῆς ἰδέας του, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἐγεννῶντο ἐκάστοτε ἀφορμαὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνωμαλίας καὶ διαμάχας.

Τότε ὁ μέγας Κωνσταντῖνος συνεκάλεσε τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὡς εἵπομεν.

Ἐκεῖ ὠμίλησεν ὁ ἴδιος εἰς τοὺς συνηγμένους ἐπίσκοπους καὶ ἐσύστησεν εἰς αὐτοὺς νὰ ὁμονοοῦν. Ἐπειτα ἔγινε συζήτησις καὶ ὁ Ἄρειος κατεδικάσθη ὡς αἱρετικός, δηλαδὴ ὅτι ἔσπειρεν ἰδέας αἱ ὁποῖαι δὲν ἦσαν σύμφωνοι μὲ τὰς ἀληθείας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξωρίσθη λοιπόν, ὡς καὶ τινες ἄλλοι ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὁπαδοὶ του.

Ἐπειτα οἱ συνοδικοὶ ἔγραψαν τὰ ὀκτὼ ἄρθρα τοῦ «Πιστεύω», εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς παραδέχεται καὶ ὁμολογεῖ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅμοιος πρὸς τὸν Πατέρα.

Ἐπίσης τότε ἐκανόνισαν καὶ διάφορα ἄλλα ζητήματα καθὼς καὶ πότε πρέπει νὰ ἑορτάζεται τὸ Πάσχα.

Ἐκάνονισαν δηλαδὴ ὅτι πρέπει νὰ ἑορτάζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν Ἑαρινὴν Ἰσημερίαν.

Εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν διεκρίθη ὁ νεαρὸς διάκονος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος, περὶ τοῦ ὁποίου θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

Τὸ ἔτος 381 συνεκλήθη ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αὕτη ἡσχολήθη πάλιν μὲ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου ὡς καὶ ἐνὸς ἄλλου νεοφανοῦς αἱρετικοῦ, τοῦ Μακεδονίου, ὁ ὁποῖος δὲν παρεδέχετο ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι μία ἄλλη μορφή τῆς τρισυποστάτου Θεότητος.

Καὶ ἡ νέα αὕτη Σύνοδος κατεδίκασε τὰς αἱρέσεις αὐτάς, συνεπλήρωσε δὲ καὶ τὸ «Πιστεύω» ἢ «Σύμβολον τῆς Πίστεως», ὅπως ὀνομάζεται, διότι διακρί-

νονται δι' αὐτοῦ οἱ Ὀρθόδοξοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους Χριστιανούς. Λέγεται ἐπίσης καὶ «Σύμβολον τῆς Νικαίας», ἐπεὶδὴ τὰ πέντε ἄρθρα αὐτοῦ ἔγιναν εἰς τὴν Νίκαιαν. Ἀκόμη ὀνομάζεται καὶ «Ὁμολογία τῆς πίστεως», διότι δι' αὐτοῦ ὁμολογοῦμεν τὴν πίστιν ἡμῶν.

22. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

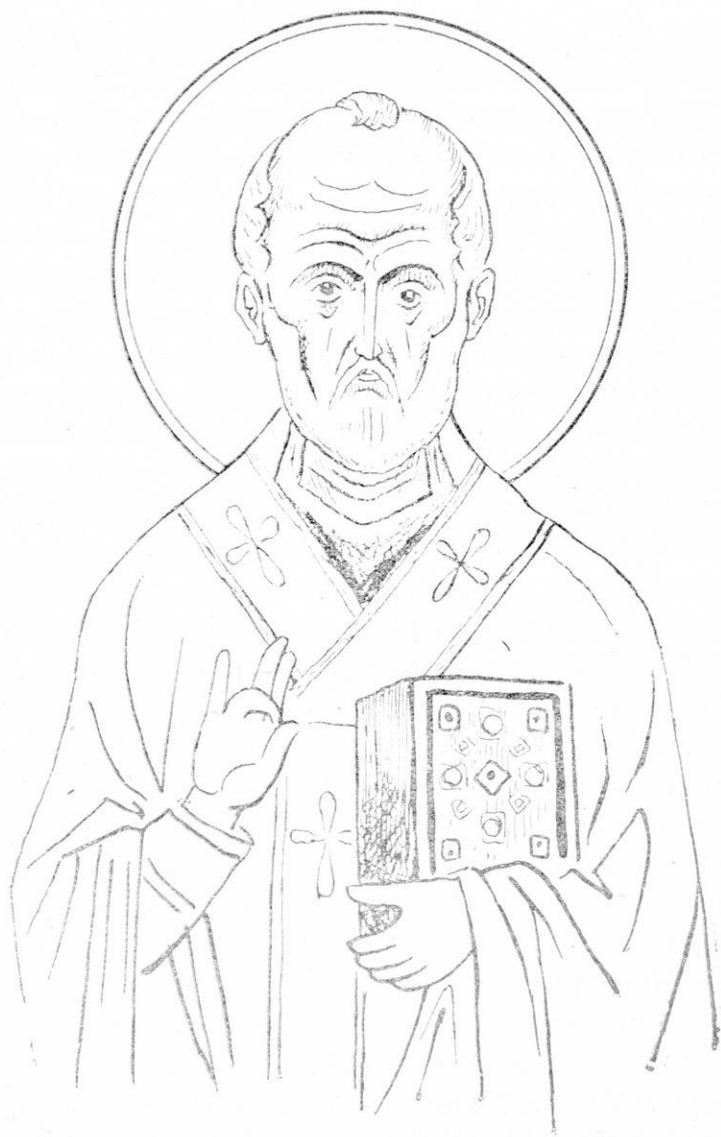
Καθὼς εἶδομεν, ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐσώθη μὲν ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τῶν εἰδωλολατρῶν, εἰσῆλθεν ὁμως τώρα εἰς ἄλλας δυσκολίας, τὰς διαφόρους αἰρέσεις.

Τὰς αἰρέσεις αὐτὰς εὐτυχῶς εὐρέθησαν ἰσχυροὶ καὶ φωτισμένοι ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ συγγράμματά των κατῴρθωσαν νὰ τὰς ἐξαλείψουν. Αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι ἐκαθάρισαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἔδειξαν τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς, δηλ. τὴν Ὀρθοδοξίαν, τοὺς ὀνομάζομεν Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς ἐκ τῶν σπουδαιότερων αὐτῶν πατέρων εἶναι ὁ Ἀθανάσιος, τὸν ὅποιον ἡ Ἐκκλησία ὠνόμασε, ἕνεκα τῆς ἀξίας του, Μέγαν.

Ὁ Ἀθανάσιος ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 298 εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν. Νέος πολὺ ἀκόμη, ὅταν ἦτο διάκονος, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας, κατὰ τὴν ὁποίαν διεκρίθη διὰ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σκέψεώς του. Ἐκεῖ ἐπολέμησε τὸν Ἀρειανισμόν δι' ἐπιχειρημάτων, τὰ ὅποια ὅλοι ἐθαύμασαν.

Ὅταν ἀπέθανε ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀλέ-

*Άγιος Αθανάσιος

ξανδρος, ἔγινεν ἐπίσκοπος ὁ Ἀθανάσιος καὶ ἔμεινεν ὡς τοιοῦτος 45 ὁλόκληρα ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα ὅμως αὐτὸ δεκάκις κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν παρὰ διαφόρων αὐτοκρατόρων, οἵτινες εὐνοοῦσαν τὸν Ἀρειανισμόν, καὶ ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἔμεινεν εἰς ἐξορίαν, ἰδίως εἰς τὴν Δύσιν.

Κατὰ τὸ ἔτος μάλιστα (356) ὁ Ἀθανάσιος ἐκινδύνευσεν νὰ φονευθῇ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκράτορος, οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καθ' ἣν ὥραν ἐλειτούργει. Ὁ μὲν Ἀθανάσιος ἐσώθη τότε, ἀλλὰ ἐφονεύθησαν πολλοὶ Χριστιανοί.

Ἐπὶ πέντε ἔτη ἔζησεν εἰς τὴν ἔρημον Θηβαΐδα, οἱ δὲ Χριστιανοὶ καίτοι ὑπεβάλλοντο εἰς βασανιστήρια ὅπως ὑποδείξουν τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον διέμενε, δὲν ἐφανερώσαν αὐτόν, διότι ἔτρεφον μέγαν σεβασμόν πρὸς τὸν Ἀθανάσιον.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἔγραψε πολλὰ συγγράμματα ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν ὡς καὶ ἐναντίον τῶν ἄλλων αἰρετικῶν, ἀπέθανε δὲ τὸ ἔτος 373. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ὑπερασπιστοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὰς 18 Ἰανουαρίου. Εἰς τὰς 2 Μαΐου ἐορτάζεται ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του καὶ τότε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον τροπάριον.

«Στύλος γέγονας ὀρθοδοξίας, θείοις δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν, Ἱεράρχα Ἀθανάσιε· τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας, κατήσχυνας Ἀρειον, Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐξήγησις τοῦ τροπαρίου αὐτοῦ εἶναι :

« Ἐγίνες στύλος τῆς Ὁρθοδοξίας, διότι ὑπεστήριξες τὴν Ἐκκλησίαν διὰ θείων δογμάτων, ἱεράρχα Ἀθανάσιε· διότι ἀφοῦ ἐκήρυξες ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν οὐσίαν πρὸς τὸν Πατέρα, κατήσχυνες τὸν Ἄρειον· ὅσιε πάτερ, παρακάλει τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, ὅπως χαρίζηι εἰς ἡμᾶς τὸ μέγα ἔλεος Αὐτοῦ».

23. Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης.

Πάντες οἱ αὐτοκράτορες, οἵτινες ἐκυβέρνησαν μετὰ τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον, ἐπροστάτευον τὸν Χριστιανισμόν. Ὅταν ὅμως ἐγίνεν αὐτοκράτωρ ὁ Ἰουλιανός, κατὰ τὰ ἔτη 361–363, ἠθέλησε νὰ καταδιώξη αὐτόν.

Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐπειδὴ εἶχεν ἐκπαιδευθῇ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς σχολὰς τῶν Ἀθηνῶν, εἶχεν ἀγαπήσει πολὺ τὴν παλαιὰν εἰδωλολατρείαν τῶν δώδεκα θεῶν. Ταύτην λοιπὸν τὴν Ἐθνικὴν Θρησκείαν ἠθέλησε νὰ ζωογονήσῃ ἐκ νέου, καταδιώκων τῶν Χριστιανισμόν.

Ἦδειξε λοιπὸν εὐνοίαν πρὸς ὅλους τοὺς αἵρετικούς, ἵνα ἐπιφέρῃ σύγχυσιν εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οὕτω πράγματι ἐχώρισεν αὐτὴν ἐπὶ τι διάστημα. Δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς νὰ σπουδάζουν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, εἰσήγαγεν εἰς τὴν λατρείαν ἄσματα καὶ κηρύγματα τῆς παλαιᾶς Θρησκείας καὶ γενικῶς ἐβοήθει καὶ ἐπροστάτευε τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς.

Οὐδὲν ὅμως ἐπέτυχε διὰ τούτων ὁ Ἰουλιανὸς καὶ μετ' αὐτοῦ ἐσβέσθη πλέον καὶ ἡ τελευταία ἐλπίς νὰ

ἀναζωογονηθῇ ὁ Ἑθνισμός. Ἐννόησε δὲ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουλιανός, καὶ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπέθνησκεν εἰς μίαν μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε πολέμησει μεθ' ἡρωϊσμοῦ τοὺς Πέρσας, ἀνεφώνησε: «Νενίκηκας, Γαλιλαῖε!» Δηλαδή: «Ἐνίκησες, Χριστέ!».

Ὁ Ἰουλιανός, ἐπειδὴ παρέβη τὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ πρόγονοι αὐτοῦ αὐτοκράτορες, ὠνομάσθη παραβάτης ἢ ἀποστάτης.

24. Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Εἰς τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 330.

Μετὰ μεγάλης φροντίδος ἀνετράφη ὁ Βασίλειος εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἑμμελείας καὶ παρὰ τῆς μάμμης του Μακρίνης.

Ὁ Βασίλειος ἐσπούδασεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν σχολὴν τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγνώρισε τὸν ἐπίσης μέγαν ἱεράρχην ἀργότερον Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν καὶ μετ' αὐτοῦ συνεδέθη τόσον ἀδελφικῶς, ὥστε ἐλέγετο περὶ αὐτῶν ὅτι εἶχον μίαν ψυχὴν εἰς δύο σώματα. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν συνέπεσε νὰ σπουδάζῃ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ Ἰουλιανός ὁ Παραβάτης.

Ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὁ Μέγας Βασίλειος, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἔγινε διδάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὸν Πόντον. Ἐκεῖ ἤλθε καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Γρηγόριος

ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Καισάρειαν, ἔγινεν ἐπίσκοπος.

Ὁ Βασίλειος, ὅταν ἔγινεν ἐπίσκοπος, τότε ἔδειξε τὰς μεγάλας ἀρετὰς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἦτο ὁ ἴδιος παράδειγμα ὑπακοῆς εἰς τὰς Χριστιανικὰς ἐντολάς. Ἠγάπα τὸν πλησίον καὶ ἐδείκνυνεν ἀνεξάντλητον καλοκαγαθίαν, χωρὶς ὅμως νὰ λησμονῇ τὴν αὐστηρότητα ὡςάκις αὕτη ἀπηρτεῖτο.

Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο αὐτοκράτωρ ὁ Οὐάλης καὶ ἤθελε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἰδέαν τοῦ Ἀρείου, ἀπέστειλε τὸν ἐπίτροπον Μόδεστον, πρὸς πολλοὺς ἐπισκόπους τοῦ Κράτους, ὥπως πείσῃ αὐτοὺς εἴτε μὲ λόγους εἴτε μὲ ἀπειλάς, νὰ γίνουν Ἀρειανοί.

Τότε μερικοὶ ἐπίσκοποι δὲν ἐτόλμησαν ν' ἀντισταθοῦν εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Ὅταν ὁ Μόδεστος παρουσιάσθῃ εἰς τὸν Βασίλειον, αὐτὸς ἠρνήθη ἀμέσως ν' ἀκούσῃ. Τότε ὁ Μόδεστος τὸν ἠπέιλησεν ὅτι θὰ ἐξορισθῇ καὶ θὰ θανατωθῇ μετὰ βασάνων, ἀλλ' ὁ Βασίλειος ἀταράχως τοῦ ἀπεκρίθη :

«Τίποτε ἐκ τούτων δὲ φοβοῦμαι· νὰ μοῦ ἀφαιρέσετε τὴν περιουσίαν δὲν φοβοῦμαι, ἀφοῦ δὲν ἔχω τίποτε, ἐκτὸς ἀπὸ παλαιὰ τινὰ ἐνδύματα καὶ μερικὰ βιβλία· ἐξορία δι' ἐμὲ δὲν ὑπάρχει, διότι εἰς τὸν κόσμον εἶμαι ξένος· βασανιστήρια δὲν ἠμποροῦν νὰ γίνουν εἰς τὸ σῶμα μου, διότι μὲ τὸ παραμικρόν, καθὼς εἶναι τόσον ἀσθενικόν, θὰ ἀφήσῃ τὴν ζωὴν· διὰ τοῦ θανάτου ἄλλως τε γινόμεθα ἐν μετὰ τοῦ Θεοῦ,

τὸ ὁποῖον καὶ ἀκριβῶς εὐχόμεθα. Ἡμεῖς εἴμεθα φρόνιμοι καὶ ταπεινοὶ πρὸς ὅλους, ὅχι μόνον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν πλέον ἀσήμενον ἄνθρωπον· ὅταν ὁμως πρόκειται περὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν μᾶς φοβίζει. Τὸ πῦρ, τὸ ξίφος, τὰ θηρία, καὶ οἱ ὄνυχες οἱ ὁποῖοι σχίζουσιν τὰς σάρκας, εἶναι δι' ἡμᾶς περισσότερον ἀπόλαυσις ἢ φόβος. Ἄς μάθῃ ταῦτα ὁ βασιλεὺς.»

Ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅταν ἔμαθε τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Βασιλείου, ἐθαύμασε καὶ δὲν ἠθέλησε πλέον ποσῶς νὰ ἐνοχλήσῃ αὐτόν.

Ἡ μεγαλυτέρα ἀρετὴ τοῦ Βασιλείου ἦτο ἡ φιλάνθρωπία. Ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας διένειμε τὴν μεγάλην περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Ὅταν ἐποχὴν τινα ἔλαβε χώραν μέγας λιμὸς εἰς τὴν Καισάρειαν, οὗτος διέτρεφε ἑκατοντάδας πτωχῶν εἰς τὸν οἶκόν του. Ἐκτίσε καὶ ἓν μέγα πτωχοκομεῖον, τὴν Βασιλειάδα, τὸ ὁποῖον συνετήρει ὁ ἴδιος.

Ἐγράψε πολλὰ σοφὰ συγγράμματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταδικάζει τὸν Ἀρειανισμόν. Ἐπίσης ἐρμηνείας τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἐγράψε καὶ μίαν λειτουργίαν, ἡ ὁποία σήμερον τελεῖται δέκα φορές εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἔτους, δηλαδὴ τὰς πρώτας πέντε Κυριακὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τὴν Μεγάλην Πέμπτην, τὸ Μέγα Σάββατον, τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἀπέθανε τὸ 379, τόσος δὲ ἦτο

*Ο Άγιος Βασίλειος απαντᾷ εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Αὐτοκράτορος

ὁ συνωστισμὸς κατὰ τὴν κηδεῖον του, ὥστε πολλοὶ Χριστιανοὶ ἀπέθανον ἀπὸ ἀσφυξίας. Οἱ δὲ ἐπιζῶντες ἐμακάριζον αὐτούς, ὅτι θὰ ἦσαν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πάλιν μετὰ τοῦ Βασιλείου.

25. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὁ ἐπονομασθεὶς Θεολόγος, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ναζιανζὸν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 328. Τὰ πρῶτα βήματα εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἐδιδάχθη παρὰ τῆς εὐσεβοῦς μητρὸς αὐτοῦ Νόννης.

Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Καισάρειαν, εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὰς ὁποίας ἐγνώρισε τὸν Βασίλειον καὶ συνεδέθη μετ' αὐτοῦ διὰ στενῆς φιλίας.

Κατόπιν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ἐρημητήριον τοῦ Πόντου, εἰς τὸ ὅποιον εἶχε μεταβῆ καὶ ὁ Βασίλειος. Ἐκεῖ ἐμελέτησεν ὅλα τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκδοθέντα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα καὶ τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Κατόπιν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Ναζιανζὸν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ πατήρ αὐτοῦ ἦτο ἐπίσκοπος, καὶ ἐχειροτονήθη παρ' αὐτοῦ διάκονος καὶ κατόπιν πρεσβύτερος.

Ἡ φήμη τῆς μεγάλης ἀξίας τοῦ Γρηγορίου διεδόθη ταχέως, ἐκ πολλῶν δὲ πόλεων ἐζήτουν αὐτὸν ὡς ἐπίσκοπον, οὗτος ὅμως δὲν ἐδέχετο, μὴ αἰσθανόμενος τὰς δυνάμεις του ἱκανὰς πρὸς ἀνάληψιν διοικητικῶν καθηκόντων.

Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος

Τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἀρειανισμὸς εἶχε κατορθώσει νὰ κυριαρχήσῃ καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ εἶχον πληθυνθῇ τόσον, ὥστε εἶχον φέρει εἰς στενοχωρίαν τοὺς Ὁρθοδόξους. Εἶχον ἀφαιρέσει ὅλους τοὺς ναοὺς τῶν Ὁρθοδόξων, οἱ ὅποιοι εἶχον περιορισθῇ εἰς τὴν μικρὰν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας.

Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐκάλεσαν τὸν Γρηγόριον, ἵνα ἐνισχύσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν κινδυνεύουσαν πίστιν των. Ὁ Γρηγόριος ἐδέχθη καὶ μετέβη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἐκεῖ εἰς τὸν μικρὸν ἐκεῖνον ναὸν ἐξεφώνησε τοὺς περιφήμους πέντε λόγους αὐτοῦ περὶ τῆς Θεότητος τοῦ Λόγου, δηλαδὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ὠνομάσθη καὶ Θεολόγος.

Ὁ Γρηγόριος δὲν ἐπεβλήθη ἀμέσως ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διότι ἦτο μικρὸς τὸ σῶμα καὶ ἀσθενής, ἀλλ' ἡ μεγάλη εὐγλωττία του ἐκίνησε πάντων τὸν θαυμασμόν.

Ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδόσιος ὁ Α', τὸ ἔτος 380, ἔκαμε τὸν Γρηγόριον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως. Τότε ἔγινε καὶ ἡ δευτέρα Οἰκουμένη Σύνδος, τὸ 381, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Γρηγόριος ἦτο πρόεδρος.

Δὲν ἠδυνήθη ὅμως ἐπὶ πολὺν καιρὸν νὰ κρατήσῃ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον· ὁ Γρηγόριος, διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτὸν νὰ ἀσχολῇται εἰς τὰ διοικητικὰ καὶ νὰ πολεμᾷ διαρκῶς τοὺς ἀντιδραστικούς.

Δι' αὐτὸ ἔφυγε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ναζιανζὸν

καὶ ἐκεῖθεν βραδύτερον ἀπεχώρησεν εἰς ἑξοχικόν τι κτῆμα τοῦ, ὅπου καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 391.

Ὁ Γρηγόριος ἦτο ἑξοχος ρήτωρ καὶ συγγραφεύς. Ἐγραψε πολλοὺς λόγους, ἐπιστολάς καὶ ποιήματα καὶ θεωρεῖται ἐκ τῶν μεγαλυτέρων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐορτάζεται εἰς τὰς 25 Ἰανουαρίου.

26. Ὁ Θεοδόσιος καταδιώκει τοὺς Ἐθνικοὺς.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστιανισμὸς ἐπεκράτησε τελείως, σθεναρῶς ἠγωνίσθη οὗτος πρὸς τοὺς Ἐθνικοὺς, οἱ ὅποιοι τὸν κατεδίωκον. Ὅταν τέλος οἱ Ἐθνικοὶ ἐνίκηθησαν καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν περιορίσθη καὶ ἔπαυσαν πλέον νὰ εἶναι ἐπικίνδυνοι, ὁ Χριστιανισμὸς προσεπάθει νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν διὰ τοῦ αὐτοῦ πάντοτε τρόπου, δηλαδὴ διὰ τῆς διδαχῆς καὶ τῆς καλωσύνης.

Ὅταν, ὁμως ἐγένεν αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδόσιος, ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλῃ τὸν Χριστιανισμὸν διὰ τῆς βίας εἰς ὅλους. Ἐξέδωκε λοιπὸν διαταγὴν, διὰ τῆς ὁποίας οἷοσδήποτε εἰδωλολάτρης ἔπρεπε νὰ κηταδιώκεται ὡς ἐγκληματίας. Τότε ὁ λαὸς καὶ πολλοὶ ἀμόρφωτοι μοναχοὶ ἤρχισαν τὸν διωγμὸν κατὰ τῶν Ἐθνικῶν καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν ναῶν των.

Εἰς τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς ἐλάμβανε μέρος καὶ ὁ στρατός, τὸ δὲ αἷμα τῶν Ἐθνικῶν ἐχύθη διὰ πρῶτην φορὰν παρὰ τῶν φανατικῶν χριστιανῶν.

Τότε κατεστράφησαν πολλὰ ἀριστουργήματα τῆς

ἀρχαίας τέχνης, εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατεστράφη ἐκ θεμελίων εἰς περίφημος ναός, ὁ ναός τοῦ Θεοῦ Σεράπιδος, ὅστις ὠνομάζετο Σεραπτεῖον.

Πάντες οἱ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ ἀντεστάθησαν τότε εἰς τοὺς φανατικούς καὶ πολλοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας κατηγόρησαν αὐστηρῶς τὰς παρεκτροπὰς ταύτας· ἀλλ' ἡ φωνή των δὲν ἦτο δυνατόν τότε ν' ἀκουσθῇ, οἱ δὲ περὶ τὸν αὐτοκράτορα φανατικοὶ δὲν ἔπαυαν νὰ προτρέπουν ὅπως ἐξολοθρεύσῃ τελείως τοὺς Ἑθνικούς.

Καὶ πᾶς ἀληθὴς Χριστιανὸς κατακρίνει τὰς γενομένας παρεκτροπὰς, διότι, ἐκτὸς ὅτι ἱστορικὰ κειμήλια ἠφανίσθησαν, ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀνεκτικότητος καὶ ὄχι τῆς βίας καὶ τῆς ἀγριότητος.

Ἐν τούτοις ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Θεοδοσίου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ αὐτοκρατόρων, ὁ Χριστιανικὸς λαὸς κατεδίωξε δυστυχῶς ἀγρίως τοὺς εἰδωλολάτρας.

27. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὁ Ἰωάννης εἶναι ὁ τρίτος μέγας ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος μετὰ τῶν ἄλλων δύο, τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Βασιλείου, ἠναψαν τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον μέχρι σήμερον φωτίζει τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Ὁ Ἰωάννης ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν κατὰ τὸ ἔτος 347 καὶ ἀνετράφη εἰς τὴν ἀληθῆ Χριστιανικὴν πίστιν παρὰ τῆς μητρὸς του Ἀνθούσης. Ἐσπούδα-

σε τὴν ρητορικὴν εἰς τὴν σχολὴν ἑνὸς περιφήμου ἐθνικοῦ ρήτορος, τοῦ Λιβανίου. Οὗτος, ὅταν διέκρινε τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ Ἰωάννου εἰς τὴν ρητορικὴν τέχνην, εἶπεν ὅτι θὰ τὸν ἄφηνε διάδοχόν του, ἂν ὁ Ἰωάννης δὲν ἦτο Χριστιανός.

Ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὰς ρητορικὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἐβαπτίσθη καὶ ἀκολούθως εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Ἀντιοχείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἔλαβε τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τῶν συσπουδαστῶν του.

Βραδύτερον ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ἐκεῖθεν ἡ φήμη του τόσον πολὺ διεδόθη, ὥστε προσεκλήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔγινε Πατριάρχης.

Ὡς Πατριάρχης ὁ Ἰωάννης ἔδειξεν ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά του προτερήματα. Ὁ λόγος του τόσην γοητείαν ἔφερεν ὥστε ἔλεγον ὅτι ἦτο ἐκ χρυσοῦ. Διὰ τοῦτο ὠνόμασαν αὐτὸν Χρυσόστομον.

Ὁ Χρυσόστομος ὅλην τὴν μεγάλην περιουσίαν του, ὡς καὶ τὰ πλούσια εἰσοδήματα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς του, τὰ διέθεσε διὰ τοὺς πτωχοὺς, αὐτὸς πτωχότατα ζῶν.

Ὅλοι οἱ πτωχοί, ὅλοι οἱ ἄρρωστοι, ὅλοι οἱ ἀδικούμενοι εὗρισκον προστασίαν παρὰ τοῦ Χρυσοστόμου.

Κατεπολέμησε τοὺς αἵρετικούς, ἐμερίμνησεν ὅπως κηρυχθῇ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς ἔθνικούς, ἐπροστάτευσε καὶ ἐβοήθησε πτωχοὺς καὶ ἀδυνάτους, ἐκυβέρνησε τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν μετ' ἀγά-

πης ἀλλὰ καὶ αὐστηρότητος, πάντοτε ἐκήρυξε μετὰ θάρρους τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ οὐδένα, ὅσον ἐπίσημος καὶ ὃν ἦτο, ἀλλὰ φροντίζων ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην.

Τότε κατηγορεῖ καὶ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καὶ ἰδίως τὴν αὐτοκράτειραν Εὐδοξίαν διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἀπιστίαν της. Ἡ Εὐδοξία κατῴρθωσε νὰ καταδικασθῇ ὁ Ἰωάννης δύο φορές εἰς ἔξορίαν. Ὅταν ὅμως τὸν μετέφεραν διὰ δευτέραν φορὰν εἰς τὸν Πόντον, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ τὰς κακοπαθείας καὶ ἀπέθανε, κατὰ τὸ ἔτος 407.

Ὁ Χρυσόστομος εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐκκλησιαστικὸς ρήτωρ καὶ συγγραφεύς. Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα, λόγους, ἐπιστολάς, ἐρμηνείας τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ πλῆθος ἄλλων πραγματειῶν. Συνέγραψε τόσα συγγράμματα, ὥστε εἰμποροῦν νὰ πληρώσουν βιβλιοθήκας μεγάλας. Οὗτος τέλος, συνέθεσε καὶ τὴν λειτουργίαν, ἣ ὁποία τελεῖται σήμερον εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὴν μνήμην τοῦ ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν δύο φορές κατ' ἔτος εἰς τὰς 13 Νοεμβρίου καὶ εἰς τὰς 27 Ἰανουαρίου, ὅτε ἔγινεν ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Εἰς τὰς 30 Ἰανουαρίου ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἑορτάζει τὴν μνήμην καὶ τῶν τριῶν μεγάλων ἱεράρχων, τοῦ Βασιλείου, τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον:

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου θεότητος, τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων

Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

θείων πυρσεύσαντας τοὺς μελιρρύτους ποταμούς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τὸν μέγαν καὶ τὸν θεολόγον Γρηγόριον σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶσσαν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἔρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν, αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν αἰὲν πρεσβεύουσιν».

Ἡ ἐξήγησις τοῦ ἀπολυτικίου τούτου εἶναι:

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας, οἱ ὅποιοι ἐφώτισαν τοὺς Χριστιανούς, ὥστε νὰ ἴδουν τὴν θεότητα τῆς Ἀγίας Τριάδος, οἵτινες ἐφεγγοβόλησαν τὴν Οἰκουμένην διὰ τῶν ἀκτίνων τῶν θείων διδασκαλιῶν των, τοὺς ποταμούς τούτους τῆς γλυκυτάτης σοφίας, οἱ ὅποιοι πᾶσαν τὴν πλάσιν ἐπότισαν τὸ ὕδωρ τῆς θεογνωσίας, Βασίλειον τὸν μέγαν, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ Ἰωάννην τὸν περίφημον, ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ὁποίου ἔρρεε χρυσός, τοὺς τρεῖς τούτους ἱεράρχας, ἃς συναχθῶμεν, ὅσοι θαυμάζομεν τοὺς λόγους των καὶ ἃς τιμήσωμεν αὐτοὺς μεθ' ὕμνων· διότι αὐτοὶ πάντοτε μεσιτεύουν πρὸς χάριν ἡμῶν εἰς τὴν Ἀγίαν Τριάδα».

28. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ οἰκοδόμησις τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ἰουστινιανὸς ὁ Α', ὁ ὁποῖος ἐγένεν αὐτοκράτωρ κατὰ τὸ ἔτος 527, ἠθέλησε νὰ καταδιώξη περισσότερον τοὺς Ἐθνικούς. Συνέταξε λοιπὸν νέους νόμους ἐναντίον των, δύο ἐκ τῶν ὁποίων ἦσαν πραγματι-

κῶς ἰσχυρὰ κτυπήματα κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας : ὁ εἰς νόμος ἐτιμῶρει διὰ θανάτου τοὺς μὴ ἀσπαζομένους τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ὁ δὲ ἄλλος ἔκλεισε τὰς φιλοσοφικὰς σχολάς, αἱ ὁποῖαι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατάρθωναν νὰ στηρίζουν τὴν παλαιὰν Ὀρθοκείαν. Μία ἐκ τούτων ἦτο καὶ ἡ περίφημος σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν.

Οὕτω, ὁ Ἑθνισμὸς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὑπεχώρει μέχρις οὗ, κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἐξηφανίσθη τελείως. Τελευταῖος λαός, ὁ ὁποῖος ἡσπάζθη τὸν Χριστιανισμόν ἦσαν οἱ Μανιᾶται, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνης (κατὰ τὸ ἔτος 867).

Ὁ Ἰουστινιανός, τὸν ὁποῖον ἡ Ἱστορία διὰ τὰ κατορθώματά του, ὠνόμασε Μέγαν, ἔκτισε πάλιν λαμπρότερον καὶ ὠραιότερον τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, τῆς σοφίας δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ (τοῦ Ἀγίου Πνεύματος).

Ὁ ὑπέροχος οὗτος ναὸς εἶχε κτισθῇ πρώτην φορὰν ἀπὸ τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον καὶ κατόπιν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κώνστας τὸν ἔκαμε μεγαλύτερον. Τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐστέλλετο ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν ἔξορίαν, ὁ λαός, ἵνα διαδηλώσῃ τὴν ἀγανάκτησίν του, ἔθεσε πῦρ καὶ ἔκαυσε τὸν ναόν. Κατόπιν ἐκτίσθη πάλιν, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸν ἔκαυσαν κατὰ τινὰ ἐπανάστασιν, τὴν λεγομένην «στάσιν τοῦ Νίκα».

Τότε λοιπὸν ὁ Ἰουστινιανός, ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ ἐπανάστασις, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ πάλιν τὸν ναὸν μεγαλοπρεπέστερον καὶ ἔρριψε τὰ θεμέλιά του. Ἐν

τὸς πέντε ἐτῶν, τὸ 537, εἶχε περατωθῇ τὸ ἀριστοῦργημα αὐτὸ καὶ ὅταν ἐγίνοντο τὰ ἐγκαίνιά του, ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνεφώνησε πλήρης ἐνθουσιασμοῦ: «νενίκηκά σε, Σολομῶν!», θέλων δηλαδή νὰ εἴπῃ ὅτι διὰ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ τούτου εἶχε νικήσῃ τὸν Σολομῶντα, ὁ ὁποῖος εἶχε κτίσει εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ περίφημον ἑβραϊκὸν ναόν.

Ἡ κτίσις τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐστοίχισε τότε 50 ἑκατομύρια χρυσῶν δραχμῶν. Ἐκοσμήθη δι' ἀριστουργημάτων, διὰ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Κατὰ τὸ μέσον τοῦ προαυλίου ἦτο ἡ κρήνη, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ εἰσερχόμενοι πιστοὶ ἔνιπτον τὰς χεῖράς των. Καὶ ἄνωθεν τῆς κρήνης ταύτης ἦτο ἀναγεγραμμένη ἡ περίφημος καρκινοβατοῦσα ἐπιγραφή, ἡ ὁποία ἔλεγε δηλαδή τὰ αὐτά, εἴτε ἐκ τῆς ἀρχῆς, εἴτε ἐκ τοῦ τέλους ἀνεγινώσκετο:

ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ

(πλύνε τὰς ἁμαρτίας σου ὄχι μόνον τὸ πρόσωπον)

Εἰσερχόμενός τις ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ εὐρισκόμενος αἴφνης ἐντὸς τοῦ χάους, τοῦ τεραστίου τούτου χώρου, αἰσθάνεται ἑαυτὸν ὑψούμενον ἀθελήτως πρὸς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ ναοῦ, Ἀνθέμιος καὶ Ἰσίδωρος, κατῶρθωσαν εἰς ὅλον αὐτὸν τὸν τεράστιον ὄγκον νὰ δώσουν ἁρμονίαν καὶ ἐλαφρότητα. Πρῶτην φορὰν παρουσιάσθη τότε εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ

ναὸς μετὰ θόλου, διὰ τοῦτο πᾶς ναὸς μετὰ θόλου ὀνομάζεται ἤδη βυζαντινοῦ ρυθμοῦ.

Ὁ πρῶτος θόλος ἔπεσεν ἐκ σεισμοῦ συμβάντος κατὰ τὸ ἔτος 658, ἀλλ' ἐκτίσθη ἀμέσως πάλιν κομψότερος, καὶ μέχρι σήμερον οὗτος ὑπάρχει.

Ὅταν κατὰ τὸ ἔτος 1453 ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡ Ἀγία Σοφία μετετρέπη εἰς τζαμίον.

Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ βεβαίως ἡ ἡμέρα, κατὰ ὁποίαν ὁ ἱερὸς οὗτος ναὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Χριστιανωσύνης θὰ γίνῃ πάλιν ναὸς τοῦ Κυρίου καὶ θὰ λειτουργηθῇ παρ' Ἑλλήνων ἱερέων.

Ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Πέτρου τῆς Ρώμης καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Παύλου τοῦ Λονδίνου εἶναι μὲν ναοὶ μεγαλύτεροι τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ἐδαπανήθησαν περισσότερα χρήματα χάριν τῆς διακοσμήσεως αὐτῆς.

29. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶδε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ κατεσκεύασε τὸ λάβαρον ὡς σημαίαν τοῦ στρατοῦ, ἡ Χριστιανικὴ πίστις ἐνίσχυε πάντοτε τοὺς πολεμιστὰς καὶ ἔσωζε τὸ Κράτος. Ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς πίστεως ἐφάνη ἀκόμη λαμπρότερον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, τὰ ἔτη 610—630.

Πόλεμοι, οἱ ὅποιοι διήρκεσαν ἐπὶ ἔτη καὶ αὐτοκράτορες ἀνίκανοι καὶ σπάταλοι προηγουμένως εἶχον φέρει τὸ κράτος εἰς ἀθλίαν θέσιν. Καὶ εὖρον τὴν εὐκαιρίαν οἱ ἐχθροί, οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Ἀραβες νὰ κυριεύσουν πολλὰ μέρη τῆς Αὐτοκρατορίας, ὡς καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔλαβον καὶ μετέφεραν εἰς τὴν χώραν των καὶ τὸν Τίμιον Σταυρόν.

Τέλος δ' ἔφθασαν ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς πρωτευούσης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐπολιόρκησαν αὐτὴν ἰσχυρῶς διὰ στόλου καὶ στρατοῦ.

Ὁ λαὸς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλάτρευεν ἰδιαιτέρως τὴν Παναγίαν καὶ ἐθεώρει αὐτὴν ἀνέκαθεν ὡς προστάτριαν καὶ πολιοῦχον τῆς πρωτευούσης. Καὶ κατὰ τὴν περίστασιν λοιπὸν ταύτην τὴν φοβερὰν, δὲν ἔχασεν ὁ λαὸς τὴν πεποίθησίν του εἰς τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου. Μετὰ τῆς πίστεως ταύτης ὁ στρατὸς τοῦ ἁγίου αὐτοκράτορος Ἡρακλείου κατώρθωσε νὰ σώσῃ πάλιν τὴν πόλιν πολεμῶν γενναίως καὶ ἐκδιώκων τοὺς ἐχθρούς. Τότε ὁ λαὸς πανηγυρίζων ὕμνησε τὴν Θεοτόκον τὴν «ὑπέρμαχον στρατηγόν», ψάλλων, ὁρθίος τὸν «Ἀκάθιστον Ὑμνον», ὅπως ὠνομάσθη.

Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος εἶναι ἔργον τοῦ ποιητοῦ Πισίδου καὶ ἀποτελεῖται ἐξ 24 τροπαρίων. Σήμερον ψάλλονται τὰς πρώτας τέσσαρας Παρασκευὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, 6 τροπάρια καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν, τὴν δὲ πέμπτην ἑβδομάδα τῆς Τεσσαρακοστῆς ψάλλεται ὁλόκληρος.

Τότε ἐψάλη καὶ τὸ περίφημον κοντάκιον :

«Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια, ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, Θεοτόκε. Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω σοι : Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».

Τοῦ ὁποίου ἡ ἐξήγησις εἶναι :

«Εἰς σέ τὴν ὑπέρμαχον στρατηλάτιδα ὀφείλω τὴν νίκην, Θεοτόκε, διότι σὺ ἐλευθέρωσας ἐμέ, τὴν πόλιν σου, ἐκ τοῦ κινδύνου. Καὶ ἐξ ὅλων τῶν κινδύνων ἐλευθέρωσέ με, διότι ἔχεις ἀκατάλυτον δύναμιν, ἵνα σέ προσφωνῶ. Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».

Ἀφοῦ οὕτως ἐσώθη ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἐνίκησεν ὁ Ἡράκλειος ὅλους τοὺς ἐχθρούς, κατάρθωσε νὰ ἀποσπάσῃ παρὰ τῶν Περσῶν καὶ τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τοὺς Ἀγίους Τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους τὸν ἔστησε πανηγυρικῶς εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀναστάσεως, ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ ὁ ὁποῖος ἔψαλλε :

«Σῶσον Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρως δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα».

Τοῦ ὁποίου ἡ ἐξήγησις εἶναι :

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον αὐτόν, ὁ ὁποῖος εἶναι κληρονόμος τῶν ἐντολῶν Σου, χαρίζων νίκας εἰς τοὺς βασιλεῖς ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ προστατεύων τὸ Κράτος τῆς Χριστιανωσύνης».

Δι' ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἀγία

Ἐλένη εἶχεν εὖρη τὸν Σταυρὸν καὶ τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἡράκλειος ἀνέλαβε πάλιν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τὸν ἐστήσει γίνεται ἡ ἐορτὴ τῆς ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τὰς 14 Σεπτεμβρίου.

30. Μοναχοὶ καὶ ἀσκηταί. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος.

Πολλοὶ ἐκ τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦ δευτέρου αἰῶ-
νος ἐπώλουν τὰ ὑπάρχοντά των, διένεμον τὸ τίμημα
τῆς πωλήσεως εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔζων πτωχικῶς
οἱ ἴδιοι. Οἱ τοιοῦτοι ἐλέγοντο ἀσκηταί.

Οἱ ἀσκηταί ἡσυχολοῦντο συνήθως εἰς προσευχάς,
νηστείας καὶ θρησκευτικὰς μελέτας.

Ἦσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Κατ' ἀρχὰς ἔμεναν ἐν-
τὸς τῶν πόλεων, βραδύτερον ἀπεσύροντο ἔξω εἰς
τὰς ἐρημίας, εἰς τὰς ὁποίας διέφευγον καὶ τοὺς διωγ-
μοὺς τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐκεῖ ἐνήστευον
καὶ προσηύχοντο ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ οὕτως ἐνόμι-
ζαν ὅτι ἐγίνοντο περισσότερον ἄξιοι τῆς ἀγάπης
τοῦ Θεοῦ.

Ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος ἔμεινεν εἰς τὴν ἐρημον καθ' ὅλην
αὐτοῦ τὴν ζωὴν, ἦτο Παῦλος τις ἐκ τῆς Θηβαΐδος.
Οὗτος ἐγκαινίασε τὸν ἀσκητικὸν βίον. Ἐπὶ ἐνενη-
κοντα ἔτη ἔζησεν ἐντὸς ἐνὸς σπηλαίου εἰς τὴν ἐρημον
τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐκεῖ ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 360.

Περίφημος ἐπίσης ἀσκητῆς ἐγένεν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος.

Οὗτος ἦτο πλούσιος νέος, ὁ ὁποῖος ἐπώλησεν ὅλα
τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ ἀπεσύρθη καὶ οὗτος εἰς τὴν

* Άγιος Ἀντώνιος

ἔρημον τῆς Αἰγύπτου. Πλῆθος Χριστιανῶν μετέβαιναν ἐκεῖ ὅπως τὸν θαυμάσουν.

Πολλάκις ὁ Ἀντώνιος κατήρχετο εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἵνα ἐνισχύσῃ τοὺς Χριστιανούς. Ἡ παρουσία αὐτοῦ ἔκαμνε μεγάλην ἐντύπωσιν ὅχι μόνον εἰς τοὺς Χριστιανούς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ἑθνικούς. Προσηύχετο συνεχῶς ἐπὶ πολλὰς νύκτας καὶ ἔτρωγε μόνον ἄρτον καὶ ἄλας, πολλάκις δὲ ἐκάστην τρίτην ἡμέραν.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου τούτου εἰς τὰς 17 Ἰανουαρίου.

Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὁ ἀσκητισμὸς διεδίδετο περισσότερο. Αἱ ἐρημίαι ἐπληροῦντο Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι κατεύφευγαν ἐκεῖ, ἵνα σωθοῦν ἐκ τῆς καταδιώξεως τῶν Ἑθνικῶν καὶ ἵνα ἐπιδοθοῦν εἰς τὴν ἀσκησιν τῶν στερήσεων καὶ εἰς τὴν προσευχήν.

Οἱ μοναχοὶ κατ' ἀρχὰς ἔζων εἰς χωριστὰ κελλία. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἤρχισαν νὰ συναθροίζωνται καὶ περισσότεροι ὁμοῦ, καὶ οὕτω ἐδημιουργήθη τὸ κοινόβιον τῆς ἐρημίας, οἱ καλόγηροι.

Πρῶτος ὁ ὁποῖος ἱδρυσε τοιοῦτο μοναστήριον ἦτο ὁ μαθητὴς τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου Παχούμιος. Οὗτος κατῴρθωσε νὰ συνάξῃ πέριξ αὐτοῦ 7000 μοναχοὺς καὶ οὗτος ἱδρυσε καὶ τὸ πρῶτον γυναικείον μοναστήριον. Ὄταν δὲ ὁ μοναχικὸς βίος διεδόθη πολὺ, διεμορφώθησαν καὶ οἱ κανόνες τοῦ βίου αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι συνετάχθησαν παρὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ μέχρι σήμερον ἰσχύουν. Τὰ καθήκοντα τοῦ μοναχοῦ ἦσαν κυρίως τρία: νὰ ὑπακούῃ, νὰ μὴ ἔχη

οὐδεμίαν περιουσίαν καὶ νὰ εἶναι ἐγκρατὴς (ὑπακοή, ἀκτημοσύνη καὶ παρθενία).

Ὁ μοναχὸς δηλαδὴ ἔπρεπε νὰ ζῇ μόνον διὰ τὸ Θεὸν καὶ νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἀσκήσεις. Διὰ νὰ συντηροῦνται δὲ οἱ μοναχοὶ ἡσυχολοῦντο εἰς ἐργόχειρα.

Τὰ μοναστήρια ἐπληθύνοντο, ἀλλὰ δὲν ἔπαυσαν νὰ ὑπάρχουν καὶ ἀσκηταί, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἔρριπτον ἑαυτοὺς εἰς μεγάλας κακοπαθείας καὶ εἰς στερήσεις, νομίζοντες ὅτι τοιουτοτρόπως ἠὺχαρίστουν περισσότερον τὸν Θεόν. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ οἱ στυλίται, ὅπως τοὺς ὠνόμασαν, ἐπειδὴ ἀνέβησαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς στύλων καὶ ἐκεῖ διήλθον ὅλην τὴν ζωὴν αὐτῶν.

Περισσότερον ἐκ τούτων ἐφημίσθη ὁ στυλίτης Συμεών, ὁ ὁποῖος ἔμεινεν ἐπὶ τινος στύλου παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν· τριάκοντα ὁλόκληρα ἔτη κηρύττων εἰς τὸν κόσμον τὴν μετάνοιαν.

Οἱ μοναχοὶ προσέφεραν μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Οὗτοι ἐπολέμησαν πολλὰς ἐπιβλαβεῖς αἵρέσεις καὶ ὑπεστήριξαν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Μοναχοὶ ἐχρησίμευσαν εἰς πολλὰ μέρη καὶ ὡς ἱεραπόστολοι. Μοναχοὶ ἀνέλαβον εἰς πολλὰ μέρη τὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ. Οἱ μοναχοὶ τέλος ἐπολέμησαν τοὺς εἰκονομάχους.

31. Οἱ Εἰκονομάχοι καὶ ἡ ἀναστύλωσις τῶν εἰκόνων.

Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτο Λέων ὁ Ἰσαυρος, δηλαδὴ κατὰ τὰ ἔτη 717—741, ἐν σπουδαῖον ζήτημα παρουσιάσθη, τὸ ὁποῖον ἐχώρισε τὸν λαὸν εἰς δύο μερίδας καὶ κατετάραξε τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἦτο, ἂν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν εἰκόνες εἰς τοὺς ναοὺς ἢ ὄχι.

Ἡ προσκύνησις τῶν εἰκόνων εἶχε καταντήσει κατὰ τὸν Η' αἰῶνα, ἔνεκα τῆς ἀμαθείας τῶν Χριστιανῶν, εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν μία ἀληθῆς εἰκονολατρεία, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ὑπεθάλποντο καὶ αἱ παντοειδεῖς δεισιδαιμονίαι τῶν ἀνθρώπων. Π. χ. πολλοὶ Χριστιανοὶ ἔκαμνον ἀναδόχους εἰκόνας, ἄλλοι ἀπέξενον τὴν βαφὴν τῶν εἰκόνων καὶ ἔρριπτον αὐτὴν εἰς τὸν ἱερὸν ἄρτον καὶ οἶνον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἄλλοι ἔθετον τὸν ἱερὸν ἄρτον ἐπὶ τῶν χειρῶν τοῦ εἰκονιζομένου ἀγίου καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μετελάμβανον αὐτοῦ· ἄλλοι ἐξήρτων τὰς ἐλπίδας των μόνον ἐκ τῶν εἰκόνων.

Ἐνεκα λοιπὸν τῆς καταχρήσεως αὐτῆς ἠγέρθη ἀποστροφή καὶ διὰ τὴν ἀπλήν χρῆσιν τῶν εἰκόνων. Οἱ μορφωμένοι, οἱ ἀνώτεροι κληρικοί, καθὼς καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Ἰσαυρος ἐκηρύχθησαν κατὰ τῶν εἰκόνων.

Ὡνομάσθησαν δὲ οἱ μὲν πολεμοῦντες τὴν χρῆσιν τῶν εἰκόνων εἰκονομάχοι, οἱ δὲ θέλοντες τὰς εἰκόνας εἰκονολάτραι.

Καὶ ἤρχισεν μεταξύ τῶν δύο ἀντιθέτων ἰδεῶν, μεταξύ τῶν εἰκονολατρῶν καὶ εἰκονομάχων, εἰς ἀγών, ὁ ὁποῖος διήρκεσε πολλὰ ἔτη.

Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο φανερόν ἐστίν ὅτι περισσότερο δίκαιον εἶχαν οἱ εἰκονομάχοι. Διότι αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐκήρυξεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτο ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ τὸν θεωρῇ ὡς πνεῦμα καὶ ὡς πνεῦμα νὰ τὸν λατρεύῃ. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ καταργήσουν μόνον τὴν κατάχρησιν καὶ ὄχι τὴν χρῆσιν. Διότι ἡ χρῆσις τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ ἡ τιμητικῇ των προσκύνησις εἶναι πολὺ ὠφέλιμος, ἥτο δὲ εἰσηγμένη ἀνέκαθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων Ἰσαυρος διέταξε νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ λατρεία εἰς τὰς εἰκόνας καὶ νὰ ἀφαιρέσων αὐτὰς ἐκ τῶν ναῶν. Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐπέφερε φοβερὰν ἀναστάτῳσιν. Ἡ δὲ ταραχὴ ἔφθασεν εἰς μέγαν βαθμόν, ὅταν ὁ διάδοχος τοῦ Λέοντος, ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος Ε' ὁ Κοπρώνυμος, ἔδωσεν ἀκόμη αὐστηροτέρας διαταγὰς καὶ οἵαδήποτε ἀντίστασις ἐκτυπᾶτο ἀνηλεῶς.

Τότε πολλοί, ἰδίως καλόγηροι, οἱ ὁποῖοι περισσότερο πάντων ἀνθίσταντο εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν εἰκόνων, ἐξωρίσθησαν, ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς, ἐβασανίσθησαν καὶ ἐθανατώθησαν. Πολλὰ μοναστήρια κατεστράφησαν ἢ ἐκλείσαν ὥς καὶ βιβλιοθήκαι τῶν μοναστηρίων καὶ τοιουτοτρόπως ἀντὶ καλοῦ ἐπροξένησαν πολλὰ κακὰ οἱ εἰκονομάχοι. Ἐγινε δὲ καὶ ἡ ἀμάθεια τοῦ ὄχλου μεγαλυτέρα καὶ συνεπῶς αἱ δεισιδαιμονίαι περισσότεραι.

Ὄταν ἐκάθηνεν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, συνεκλήθη πάλιν μία Οἰκουμένη Σύνοδος, ἵνα δώσῃ λύσιν εἰς τὸ ζήτημα.

Ἡ Σύνοδος αὕτη, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἐβδόμη εἰς τὴν σειράν καὶ ἔγινεν εἰς τὴν Νίκαιαν τὸ 787, ἀνεστύλωσε τὰς εἰκόνας, δηλ. ὥρισεν ὅτι αἱ εἰκόνες εἶναι χρήσιμοι, ὅχι ὅμως διὰ νὰ τὰς λατρεύουν οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ δίδουν εἰς αὐτὰς τιμὴν καὶ προσκύνησιν, ἡ δὲ λατρεία ἀνήκει μόνον εἰς τὸν Θεόν.

Τότε ἡσύχασαν τὰ πράγματα, ἀλλὰ δι' ὀλίγον καιρόν. Διότι μετὰ τὴν Εἰρήνην ἄλλοι αὐτοκράτορες ἤρχισαν νέον πόλεμον κατὰ τῶν εἰκόνων, μέχρις οὗ τέλος ἡ αὐτοκράτειρα Θεοδώρα εἰς μίαν νέαν Σύνοδον (εἰς τὰ 842) ἐπανέφερεν, ὀριστικῶς πλέον ἤδη τὰς εἰκόνας.

Τὸ γεγονός τοῦτο, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδόθη τέλος εἰς μίαν τόσον μεγάλην τρικυμίαν, ἡ Ἐκκλησία ὥρισε νὰ ἑορτάζεται κατ' ἔτος τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ ὁποία ὠνομάσθη Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὴν ἡμέραν ταύτην ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον.

«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν, Ἀγαθέ· αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός· βουλήσει γὰρ ηὐδόκησας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ Σταυρῷ, ἵνα ρύσῃ οὓς ἐπλάσας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ· ὅθεν εὐχαρίστως βοῶμεν σοι : χαρᾶς ἐπλήρωσας τὰ πάντα ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον».

Ἡ ἐξήγησις τοῦ ἀπολυτικίου εἶναι:

«Τὴν εἰκόνα Σου τὴν ἱερὰν προσκυνοῦμεν, Ἀγαθὲ Χριστέ καὶ Θεὲ ἡμῶν, ζητοῦντες συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, διότι Σὺ ἠθέλησες νὰ σταυρωθῇς, ἵνα σώσῃς ἡμᾶς τὰ πλάσματά Σου, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πονηροῦ. Διὰ τοῦτο, μετ' εὐχαριστήσεως ἀναφωνοῦμεν πρὸς Σέ: πανταχοῦ ἐσκόρπισας τὴν χαράν, ὦ Σωτὴρ, ὁ ὁποῖος ἦλθες καὶ ἔσωσας τὸν κόσμον».

Ὑπὲρ τῶν εἰκόνων μεγάλως ἠγωνίσθη ὁ σοφὸς ὑπερασπιστὴς τῆς Ὁρθοδοξίας Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.

32. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος. Τὸ σχίσμα.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία κατὰ διαστήματα ἐταράσσετο ἐξ αἰτίας διαφόρων ζητημάτων τὰ ὁποῖα παρουσιάζοντο, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος εὐρίσκετο ἡ ὀρθή λύσις, καὶ οὕτω ἠσύχαζον πάλιν τὰ πράγματα καὶ ἡ Χριστιανωσύνη εἰς ὅλον τὸν κόσμον εὐρίσκετο εἰς ὁμόνοιαν.

Ἦλθεν ὁμῶς ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ὁμόνοια αὕτη διεσπάρθη καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐχωρίσθη εἰς Ἀνατολικὴν (τὴν Ὁρθόδοξον) καὶ εἰς Δυτικὴν (τοῦ Πάπα).

Ὁ χωρισμὸς αὐτὸς ὠνομάσθη σχίσμα, αἱ δὲ ἀφορμαὶ αὐτοῦ ἦσαν αἱ ἑξῆς:

Οἱ πέντε Πατριάρχαι Ρώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Ἱερουσαλὴμ, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας διοικοῦ-

σαν πάντοτε τὴν περιφέρειαν αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀναμινύωνται ὁ εἰς εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἄλλου, ἀλλ' ἦσαν ὅλοι ἰσότιμοι.

Κατὰ τὸ ἔτος ὁμως 20 μ.Χ. ὁ Πατριάρχης τῆς Ρώμης ἐνόμισεν ὅτι αὐτὸς εἶχε μεγαλύτερα δικαιώματα τῶν ἄλλων. Ἔλεγεν ὅτι ἡ πρώτη πρωτεύουσα ἦτο ἡ Ρώμη καὶ ἀνωτέρα ἐκκλησία τῆς Ρώμης, διότι εἶχεν ἰδρύσει αὐτὴν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ἐκτὸς τούτων ὁ Πατριάρχης Ρώμης, ἀπὸ τὸν Η' αἰῶνα ἔλαβε καὶ τὴν ὀνομασίαν Πάπας, τὴν ὁποίαν ἕως τότε εἶχε μόνον ὁ Ἀλεξανδρεὺς, καὶ ἤρχισε νὰ εἰσάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νέα πράγματα ἐπιζητῶν εἰς κάθε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰ ἰδιαίτερα τῶν ἄλλων Πατριαρχείων.

Εἰς ὅλα αὐτὰ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι ἀνθίσταντο πάντοτε, ὁ δὲ χωρισμὸς ὑπέβοσκε, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο ἐπισήμως.

Ὅταν ἀνέβη εἰς τὸν Βυζαντινὸν θρόνον ὁ Μιχαὴλ Γ' ὁ ὁποῖος ἦτο ἀνήλικος, ἀνέλαβε τὰ βασιλικά καθήκοντα ὁ θεῖος αὐτοῦ Βάρδας. Τότε Πατριάρχης ἦτο ὁ Ἰγνάτιος. Ὁ Ἰγνάτιος ἦτο μὲν εὐσεβὴς καὶ αὐστηρὸς τὰ ἥθη, ἀλλὰ ἀμόρφωτος καὶ τραχὺς τοὺς τρόπους.

Ὁ Βάρδας εὗρέθη πρὸς τὸν Ἰγνάντιον εἰς διχογνωμίαν καὶ κατεβίβασε αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου.

Ἰνα μὴ ἐρεθισθῇ δὲ ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἠγάπα τὸν Ἰγνάντιον, ὠνόμασε Πατριάρχην ἕνα ἀνώτερον ὑπάλληλον τοῦ παλατίου, τὸν Φώτιον, ὁ ὁποῖο ἦτο εἰς

πάντας γνωστὸς διὰ τὴν σοφίαν του, τὴν ἄσπιλον ἠθικὴν του καὶ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν του.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Φώτιος δὲν ἐδέχετο, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος ὑπεχώρησε καὶ ἐντὸς ἑξ ἡμερῶν, μολοντί λαϊκός, ἔγινε Πατριάρχης, διελθὼν κατὰ σειρὰν ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα.

Ἵνα παύσουν δὲ νὰ παραπονοῦνται οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Ἰγνατίου, συνεκλήθη μεγάλη Σύνοδος, ὅπως ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν. Εἰς τὴν Σύνοδον αὐτὴν προσεκλήθησαν καὶ ἀπέστειλαν ἀντιπροσώπους πάντες οἱ Πατριάρχαι. Ὁ Πάπας ὅμως Νικόλαος ὁ Α', ἄνθρωπος φιλόδοξος καὶ ὑπερήφανος, δὲν περιωρίσθη νὰ στείλῃ δύο ἀντιπροσώπους, ἀλλὰ ἔστειλε καὶ ἐπιστολὴν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, κατηγορῶν αὐτὸν ὅτι κατεβίβασεν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Ἰγνατίον, χωρὶς νὰ ζητήσῃ προηγουμένως τὴν ἀδειάν του καὶ ἀνεβίβασεν τὸν Φώτιον, ἐνῶ δὲν ἦτο κληρικός.

Ἡ συμπεριφορὰ αὕτη τοῦ Πάπα ἦτο ἀνεναντίον αὐτοῦ, διότι οὐδέποτε μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς εἶχεν ἐρωτηθῇ Πατριάρχης τις διὰ τὴν ἐκλογὴν Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὐδὲ ὑπῆρχεν ἐκκλησιαστικός τις κανὼν, ὁ ὁποῖος ἀπηγόρευε ἀνέλθῃ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον εἰς λαϊκός.

Δὲν ἐδόθη ὅμως σημασία εἰς τὴν διαγωγὴν ταύτην τοῦ Πάπα καὶ ἡ Σύνοδος ὁμοφώνως ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου.

Ὁ Πάπας τότε συνεκάλεσε καὶ αὐτὸς μίαν ἰδικὴν του Σύνοδον, αὕτη δ' ἐθεώρησεν ἄκυρον τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου καὶ ἀφώρισε καὶ τοὺς δύο ἀντιπρο-

σώπους τοῦ Πάπα, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀναγνωρίσει τὸν Φώτιον εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐξ αἰτίας τῆς πράξεως ταύτης τοῦ Πάπα ἐξηρεθίσθησαν εἰς μέγαν βαθμὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλ' ἐν τούτοις πάλιν ὁ Φώτιος ἐπροτίμησε νὰ μὴ δώσῃ εἰς τὸ γεγονός τὴν μεγάλην σημασίαν τὴν ὁποίαν εἶχε, ὅπως ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τοῦ χωρισμοῦ.

Ἐν τούτοις ὁ Πάπας δὲν ἤργησε νὰ δώσῃ νέαν ἀφορμήν, ἡ ὁποία ἦτο ἡ ἐξῆς :

Εἰς τὴν Βουλγαρίαν δὲν εἶχε ἀκόμη τότε διαδοθῇ ὁ Χριστιανισμός.

Δύο Ἕλληνες μοναχοὶ ὅμως, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος, καταγόμενοι ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης, κατῴρθωσαν νὰ φέρουν εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν τοὺς Σλαύους τῆς Μοραβίας, ὁ δὲ Φώτιος ἐβάπτισε τὸν βασιλὸν τῶν Βουλγάρων Βόγοριν. Ὅταν δὲ ὁ Βογόρις ἐβαπτίσθη, ὅλος ὁ βουλγαρικὸς λαὸς ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλέως του. Τότε ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἔστειλεν ἱερεῖς, ἵνα διοργανώσουν τὴν Βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν. Ὅταν ἔμαθε ὁμοῦς τοῦτο ὁ Πάπας Νικόλαος, δὲν ἔχασε καιρὸν, στέλλει καὶ αὐτὸς ἰδικοὺς του ἱερεῖς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι, οἱ Δυτικοί, ἐφέροντο μετὰ πολὺ σκαιοῦ καὶ ὕβριστικοῦ τρόπου πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐσκόρπιζον διαφόρους διδασκαλίας νέας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἦσαν ποσῶς σύμφωνοι πρὸς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν.

Ἐδίδασκον παραδείγματος χάριν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ, ἐνῶ, ὡς αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἶχε διδάξει, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ἐκπορεύεται καὶ ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ. Ἐπίσης εἶχον ἐπιφέρει καὶ ἄλλας διαφορὰς εἰς τὴν λατρείαν καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Τότε ὁ Φώτιος, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ καταλληλότερος νὰ ματαιώσῃ τὰς ἀλαζονικὰς ἀξιώσεις τοῦ Πάπα ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔκρινε πλέον ὅτι δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν νὰ κάμῃ ὑπομονήν, ἐμπρὸς εἰς τὴν διαγωγὴν αὐτὴν τοῦ Πάπα, ἡ ὁποία ἐζημίωνε τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐξέδωκε λοιπὸν μίαν ἐγκύκλιον καὶ ἀπέστειλεν αὐτὴν πρὸς ὅλους τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, διαμαρτυρόμενος διὰ τὰς αὐθαιρεσίας καὶ τὰς παρεκτροπὰς τοῦ Πάπα καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ παρεκάλει αὐτοὺς νὰ συνέλθουν εἰς Σύνοδον ἵνα συσκεφθοῦν.

Ἐγινε λοιπὸν πραγματικῶς ἡ Σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ 867, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ Πατριάρχαι εἶχον τοὺς ἀντιπροσώπους των. Χίλιοι ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν.

Ἡ Σύνοδος αὕτη ἀφώρισε τὸν Πάπαν καὶ τοὺς ὁπαδούς του. Δὲν διεκόπησαν ὁμως ἀμέσως αἱ σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν παρὰ κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα (1054) ἐπὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ Κηρουλαρίου. Καὶ τοιουτοτρόπως ἐξ αἰτίας τῆς ὑπεροφίας καὶ τῆς φιλαρχίας τῶν Παπῶν, ἔγινε τὸ

σχίσμα εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ ὁποῖον ἐχώρισεν αὐτὴν εἰς Ἀνατολικὴν καὶ εἰς Δυτικὴν.

Πολλάκις κατόπιν κατὰ τὰ ἀκολουθήσαντα ἔτη κατεβλήθη προσπάθεια ὅπως ἔνωθῶν πάλιν αἱ δύο Ἐκκλησίαι, ἰδίως ἐκ μέρους τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡσάκις ἐχρειάσθησαν τὴν βοήθειαν τοῦ Πάπα κατὰ τῶν ἐχθρῶν των, ἀλλὰ πάντοτε ἀπέτυχον.

Τοιοιουτρόπως μέχρι σήμερον ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶναι χωρισμένη ἀπὸ τὴν Δυτικὴν, ἡ δὲ ἔνωσις των φαίνεται πλέον ἀκατόρθωτος, διότι ἡ ὑπερηφάνεια τῶν Παπῶν ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ κηρύξουν ὅτι αὐτοὶ ἔχουν τὸ ἀλάθητον.

Αὐτὸ λοιπὸν ἦτο τὸ ἱστορικὸν τοῦ σχίσματος, εἰς τὸ ὁποῖον, ἐπαναλαμβάνομεν, ἔφερεν ἡ ἀλαζονεία τῶν Παπῶν καὶ αἱ δεσποτικαὶ των ἀξιώσεις νὰ γίνουν κύριοι ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. Ἦρχισε τοῦτο ἐπὶ Πατριάρχου Φωτίου καὶ τελειωτικῶς ἐπισημοποιήθη τὸ 1054 ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλαρίου.

Εἶδομεν ὅτι τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Βουλγαρίαν διέδωσαν οἱ δύο ἀδελφοὶ μοναχοὶ Μεθόδιος καὶ Κύριλλος.

Οὗτοι ἐκτὸς τῆς Βουλγαρίας ὠδήγησαν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τοὺς Σέρβους καὶ πάντας τοὺς Σλαβικοὺς λαούς. Οὗτοι μάλιστα εὔρον καὶ τὴν Σλαβικὴν γραφὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραψαν τὴν Ἀγίαν Γραφήν, τὴν λειτουργίαν καὶ ἄλλα βιβλία Ἐκκλησιαστικά, διὰ τοῦτο δὲ λέγονται καὶ ἀπόστολοι τῶν Σλάβων.

Οἱ Ρῶσσοι ἔγιναν Χριστιανοὶ κατὰ τὸ ἔτος 988, ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ αὐτῶν Βλαδίμηρος ἐβαπτίσθη ὀνομασθεὶς Βασίλειος καὶ ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν Χριστιανὴν Βυζαντινὴν πριγκήπισσαν Ἄνναν. Ὁ Βλαδίμηρος, ὁ ὑπὸ τῶν Ρώσων καὶ ἱσαπόστολος καλούμενος, ἦτο ἑγγονος τῆς μεγάλης δουκίσσης Ὀλγας, ἡ ὁποία προηγουμένως ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 955 εἶχε βαπτισθῇ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κρυφίως Χριστιανὴ λαβοῦσα τὸ ὄνομα Ἑλένη.

33. Θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις εἰς τὴν Δύσιν.

Οἱ Πάπαι δὲν ἐχώρισαν μόνον τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς, ἀλλ' ἐγιναν αἴτιοι χωρισμοῦ καὶ ἐντὸς αὐτῆς ταύτης τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὸν Μεσαῖωνα, λόγῳ τῆς ἀμαθείας τοῦ λαοῦ, περιέπεσεν εἰς μεγάλην διαφθοράν.

Ἡ διαφθορὰ αὕτη προήρχετο ἀπὸ τὰς ἑξῆς αἰτίας:

1. Ἡ Ἀγία γραφὴ εἶχε παραμεληθῇ καὶ τὸ ἅπαντον τῆς Χριστιανικῆς διδαχῆς ἀπετέλει ἡ Ἱερὰ Παράδοσις.

2. Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ἐξωτερικῶν τύπων τῆς θρησκείας. Δηλαδή, ἵνα σωθῇ τις, ἦτο ἀρκετὸν ὅπως κάμῃ νηστείας, ὑπάγῃ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἢ καὶ νὰ δώσῃ χρήματα διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἀγοράσῃ τὴν σωτηρίαν του.

3. Ἡ λατρεία ἐγίνετο εἰς γλωσσὴν Λατινικὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠννόει ὁ λαός.

4. Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἦτο δεσποτικωτάτη, διότι ὁ Πάπας εἶχε συγκεντρώσει ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς χεῖράς του. Εἶχεν ἀποκτήσει μάλιστα τοιαύτην δύναμιν εἰς τὴν Δύσιν, ὥστε ἀνεβίβαζε καὶ κατεβίβαζε βασιλεῖς ἐκ τῶν θρόνων των.

Λόγῳ λοιπὸν τῆς καταστάσεως ταύτης, πολλοὶ ἐζήτησαν τὴν μεταρρύθμισιν τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν τὸ κατώρθωον ὅμως, διότι, ὡς εἵπομεν, οἱ Πάπαι ἦσαν πανίσχυροι. Τινὲς μάλιστα τῶν μεταρρυθμιστῶν τούτων ἐκάησαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Ὅταν ὅμως ἀνεκαλύφθη ἡ τυπογραφία καὶ τὰ γράμματα διεδίδοντο εἰς τὸν λαόν, τὰ πράγματα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ μεταβάλλωνται. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωσαν οἱ πρῶτοι μεταρρυθμισταὶ τὸ ἐπέτυχον μετὰ ταῦτα ὁ Λούθηρος, ὁ Ζβίγγλιος καὶ ὁ Καλβῖνος.

34. Ὁ Λούθηρος.

Ὁ Μαρτῖνος Λούθηρος ἐγεννήθη τὸ 1483. Ἐσπούδασε Θεολογίαν καὶ Φιλοσοφίαν καὶ ἐγίνε μοναχός.

Ἡ φήμη αὐτοῦ ἦτο μεγάλη καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔτος 1508 ἐγίνε καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιττεμβέργης.

Ὁ Λούθηρος μετέβη εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἐκεῖ ἐγνώρισε τὴν διαφθορὰν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον συνετέλεσε, ἵνα ἐξαναστῇ κατὰ τοῦ Πάπα ἦτο τὸ ἐξῆς:

Ὁ Πάπας Λέων 10ος, ἄνθρωπος ἄσωτος καὶ ἔχων

ανάγκην χρημάτων, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὰ σπαταλᾶ αὐτός, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Πέτρου, εἰς τὴν Ρώμην, ἀπεφάσισε νὰ

Μαρτίνος Λούθηρος

φορολογήσῃ τοὺς Χριστιανούς τῆς Δύσεως πωλῶν ἐγγρόφους ἀφέσεις ἁμαρτιῶν, δηλ. συγχωροχάρτια.

Οὕτω, ἕκαστος Χριστιανός, ἂν τυχὸν ἔκαμνεν ἁμαρτίας καὶ ἤθελε νὰ συγχωρηθῇ καὶ νὰ σωθῇ, δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ μετανοήσῃ, καθὼς ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ἀλλ' ἦτο ἄρκετόν, ἐὰν εἶχε χρή-

Β. Πετρούνια, Ἑκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἔκδ. Γ'. ἀντ. 10.000 7

ματα, νὰ δίδῃ καὶ ἀγοράζῃ δι' αὐτῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν του. Ὅσον δὲ περισσότερα χρήματα ἔδιδε τόσον καλυτέραν θέσιν ἐξησφάλιζεν εἰς τὸν Παράδεισον.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦτο ὁ μοναχὸς Τέτζελος.

Ὁ Λούθηρος ἐξανέστη κατὰ τοῦ μέτρου τούτου καὶ τὴν παραμονὴν τῶν Ἀγίων Πάντων ἐτοιχοκόλλησεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς Βιττεμβέργης τὰ 95 ἄρθρα του, διὰ τῶν ὁποίων ἠρνεῖτο εἰς τὸν Πάπαν τὸ δικαίωμα νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν χωρὶς μετάνοιαν.

Ὁ ἀγὼν τὸν ὁποῖον ἀνέλαβεν ὁ Λούθηρος ἦτο δύσκολος καὶ ἐπικίνδυνος, διότι εἶχε νὰ παλαίσῃ οὗτος ἐναντίον τοῦ πανισχύρου Πάπα. Δὲν παρῆλθεν ὅμως πολὺ χρονικὸν διάστημα καὶ αἱ ἰδέαι τοῦ Λουθήρου ἐγίναν γνωσταὶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, ὁ δὲ λαὸς πανταχοῦ ἐζήτει ἐκκλησιαστικὴν μεταρρύθμισιν.

Τότε ὁ Πάπας ἐκάλεσε τὸν Λούθηρον ὅπως ἔλθῃ ἐντὸς 60 ἡμερῶν εἰς τὴν Ρώμην καὶ παρουσιασθῇ πρὸς ἀπολογία. Ὁ Λούθηρος ὅμως, γνωρίζων ποιά τύχη τὸν ἀνέμενεν ἐκεῖ, δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησιν.

Τότε ὁ Πάπας ἀφώρισεν αὐτόν. Ὁ Λούθηρος ὅμως ἐνώπιον τοῦ πλήθους ἔρριψε τὸν ἀφορισμὸν εἰς τὴν πυράν.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐγίνεν εἰς τὸ Βόρμς συνέδριον τῶν ἡγεμόνων. Ἐκεῖ ἐκάλεσαν καὶ τὸν Λούθηρον καὶ ἀπήτησαν παρ' αὐτοῦ ὅπως ἀρνηθῇ τὴν διδασκαλίαν του.

Ὁ Λούθηρος ὅμως ἀπεκρίθη ὅτι τότε μόνον ἤθελε συμμορφωθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις των, ὅταν ἀπεδεικνύετο ὅτι ἡ διδασκαλία του ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Τὸ Συνέδριον τότε ἀπεφάσισεν ὅπως ἀπαγορευθῇ ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου καὶ καῶσι τὰ συγγράμματα, τὰ ὅποια εἶχε γράψει.

Βραδύτερον ἐγίνε ἄλλο Συνέδριον εἰς τὸ Σπάϊρ, τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισε τὰ αὐτά.

Ὁ Λούθηρος καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ διεμαρτυρήθησαν διὰ τὰ μέτρα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο ἐναντίον των καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν διαμαρτυρόμενοι ἢ προτεστάντες (τὸ ὁποῖον σημαίνει λατινιστὶ τὸ αὐτό).

Μετὰ ταῦτα συνεκροτήθη ἄλλο συνέδριον εἰς τὴν Αὐγούσταν, τὸ ἔτος 1555, ὁπότε οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα νὰ τελοῦν ἐλευθέρως τὰ τῆς λατρείας αὐτῶν.

Ἡ καταδίωξις ὅμως τῶν Διαμαρτυρομένων δὲν ἔπαυσεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησεν ἐπ' ἄρκετόν ἀκόμη χρόνον. Μίαν νύκτα μάλιστα, τὴν νύκτα τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου, εἰς τὰ 1672, ἔλαβε χώραν ἀγρία σφαγὴ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἡ ὁποία διήρκεσεν ἐπὶ ἓνα μῆνα, καὶ ἐφονεύθησαν κατ' αὐτὴν 40 χιλιάδες ἐξ αὐτῶν. Τέλος ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν ἀνηλεῆ αὐτὴν καταδίωξιν τῶν Διαμαρτυρομένων.

35. Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου εἶναι ἡ ἀκόλουθος.

1. Παρεδέχετο μόνον τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ ἀπέρριπτε τελείως τὴν ἱερὰν παράδοσιν. Τοῦτο τὸ ἔπραξεν, ἐπειδὴ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἔδιδε μεγαλυτέραν σημασίαν εἰς τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, ἵνα δικαιολογῇ τὰς καταχρήσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμνε. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ χωρίσῃ τὴν ἀληθῆ Παράδοσιν ἀπὸ τὴν Παράδοσιν ὡς διεμόρφωσαν αὐτὴν οἱ Πάπαι, τὴν ἀπέρριψε τελείως (ἐξ ἀντιδράσεως).

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν ἀποδίδει τὴν αὐτὴν σημασίαν εἰς τὴν Ἀγίαν γραφὴν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, ὅπως ὅμως αὕτη παρεδόθη παρὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ περιέχεται εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν 7 οἰκουμενικῶν Συνόδων.

2. Ἐκ τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς ἱερωσύνης διетήρησε μόνον τοὺς δύο, δηλαδὴ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ διακόνου, κατήργησε δὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπισκόπου. Τοῦτο δὲ ἔπραξε, διότι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας μετεχειρίζοντο τὸ ἀξίωμα των, διὰ νὰ πλουτοῦν καὶ νὰ ζοῦν ἀσώτως.

3. Ἐκ τῶν Μυστηρίων διетήρησε μόνον δύο, τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Τὰ δὲ ἄλλα μυστήρια τὰ θεωρεῖ ἀπλῶς τελετάς.

4. Τὴν λατρείαν τὴν ἔκαμε ἐντελῶς ἀπλήν. Συνίστατο δηλαδὴ αὕτη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Γρα-

φῆς καὶ τὸ κήρυγμα καὶ δὲν εἶχε τὸ πομπῶδες τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

5. Ἐδίδασκεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος σῶζεται μόνον διὰ τῆς πίστεως του καὶ ὄχι διὰ τῶν προσευχῶν, τῶν νηστειῶν καὶ τῶν ἀποδημιῶν εἰς ἱεροὺς τόπους, ὡς ἐδίδασκεν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν παραδέχεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος σῶζεται διὰ τῆς πίστεως του καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων αὐτοῦ.

6. Ἀπέρριψε τὴν τιμητικὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων, ἐπεὶδὴ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία εἶχε θεοποιήσει τοὺς ἁγίους καὶ τὰς εἰκόνας, καὶ

7. Τέλος, μετέφρασε τὴν Ἀγίαν Γραφὴν εἰς τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν, διότι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὅλη ἡ λατρεία ἐγίνετο εἰς Λατινικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐννοοῦσεν ὁ λαός.

36. Ζβίγγλιος καὶ Καλβῖνος.

Τὴν ἐκκλησιαστικὴν μεταρρύθμισιν, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν ὁ Λούθηρος εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀνέλαβε κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ὁ Ζβίγγλιος εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Ἐπεὶδὴ ὁμως οὗτος ἐφονεύθη πολέμων πρὸς τοὺς παπικούς, τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐξηκολούθησεν ὁ Καλβῖνος.

Τοιοιουτρόπως ἡ ἐκκλησιαστικὴ μεταρρύθμισις διεδόθη συντόμως εἰς τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν καὶ Ἀγγλίαν μετὰ τινων παραλλαγῶν.

37. Αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Διαμαρτυρομένων.

Αἱ τρεῖς Ἐκκλησίαι, ἡ Λουθηρανική, ἡ Καλβινική καὶ Ἑγγλικανική, εἶναι αἱ κυριώτεραι ἐκκλησίαι τῶν Διαμαρτυρομένων.

Εἰς τὴν Γερμανίαν, ὡς καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας εἰς τὰς ὁποίας μετεδόθη ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μεταρρύθμισις, ἡ Θεολογικὴ παιδεία ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐρμηνεύουν ἐλευθέρως τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Οἱ Διαμαρτυρόμενοι κληρικοὶ εἶναι πολὺ μορφωμένοι, θεωροῦνται δὲ ὡς ὑπάλληλοι.

Ἡ Ἑγγλικανικὴ ἐκκλησία διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου, διὰ τοῦτο δὲ λέγεται καὶ Ἐπισκοπιανὴ Ἐκκλησία.

38. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

Ὁ Μωάμεθ Β' καταλαβὼν τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἔτος 1453, ὑπέταξε μετ' ὀλίγον καὶ ὅλην τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

Πρὸς τοὺς ἡττημένους ὁ κατακτητὴς συμπεριεφέρθη μετὰ μεγάλης ἐπιεικειᾶς. Διετήρησε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἀνεβίβασεν ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Γεώργιον Σχολάριον ἢ Γεννάδιον. Εἶχε δὲ καὶ πολιτικὸν συμφέρον πρὸς τοῦτο, διότι ὁ νέος Πατριάρχης ἦτο κατὰ τῆς Ἑνώσεως Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω δὲ θὰ ἐξηκολούθει ἡ διαίρεσις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Δύσιν.

Ἐχορήγησε δὲ διάφορα προνόμια εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν ἀρχηγὸν πάντων τῶν ὑπὸ τὴν ὑποταγὴν τοῦ Χριστιανῶν καὶ Ἐθνάρχην. Ἐπὶ πλεόν ἔδωσεν εἰς αὐτὸν καὶ πολιτικὴν ἐξουσίαν. Εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ φορολογῇ τοὺς Χριστιανοὺς διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἐπίσκοποι ἔλαβον δικαστικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁ κατώτερος κλῆρος ἐδικάζετο ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν.

Αἱ Ἐκκλησίαι διετήρησαν τὴν περιουσίαν των.

Οἱ Χριστιανοὶ δὲν ὑπεχρεώθησαν νὰ γίνουν Ὀθωμανοί.

Ἡ διεύθυνσις τῶν σχολείων ἐτέθη εἰς χεῖρας τῶν Ἐπισκόπων.

Πᾶσαι δ' αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι παραχωρήσεις ἐπεκυρώθησαν καὶ παρ' ἄλλων Σουλτάνων διαδόχων τοῦ Μωάμεθ.

Τοιοιυτοτρόπως ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ Ἐπίσκοποι ἀπέκτησαν μεγαλυτέραν δύναμιν ἐκείνης τὴν ὁποίαν εἶχον πρότερον.

Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ παραχωρήσεις εὐκόλως παρεβιάζοντο εἰς δοθεῖσαν εὐκαιρίαν παρὰ τῶν Τούρκων. Ἐξ ἄλλου πάντως ὥφειλε νὰ φαίνεται ἡ ὑπεροχὴ τῶν Τούρκων ἀπέναντι τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Πατριάρχης Γεννάδιος ἐξηναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν Πατριάρχαι ἀνεβιβάζοντο καὶ κατεβιβάζοντο εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον

παρά τῶν διαφόρων Σουλτάνων, ὅπως ἐπιτυχᾶνουν παρ' αὐτῶν ἐκάστοτε πλούσια δῶρα.

Εἰς τοὺς Χριστιανοὺς δὲν ἐπετρέπετο νὰ κατατάσσονται εἰς τὸν στρατόν, οὔτε δημόσιοι ὑπάλληλοι νὰ διορίζονται.

Ἐπίσης δὲν ἠδύναντο νὰ παραστῶσι μάρτυρες κατὰ Ὀθωμανῶν εἰς τὰ Δικαστήρια.

Ἐπεβλήθη φόρος εἰς πάντας τοὺς Χριστιανούς, πλὴν τῶν κληρικῶν.

Δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς νὰ φορῶσι τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, ὅποια καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἀλλὰ ταπεινότερα. Δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς νὰ τραγοῦν, ἢ νὰ ὁμιλοῦν μεγαλοφώνως.

Ὡφειλον νὰ χαιρετῶσιν αὐτοὶ πρῶτοι τοὺς Τούρκους καθ' ὁδόν.

Οἱ Χριστιανικοὶ ναοὶ δὲν ἔπρεπε νὰ φέρουν ἐξωτερικῶς σταυροὺς, οἱ δὲ κώδωνες αὐτῶν νὰ μὴ ἀκούωνται.

Ἄπασαι αἱ καταπιέσεις αὗται ἀπέβλεπαν εἰς τὸ νὰ ἐξαναγκάζουν τοὺς Χριστιανούς νὰ γίνωνται Ὀθωμανοί.

39. Τὰ Μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν.

Οἱ Τοῦρκοι, ἐκτὸς ὅλων τῶν λοιπῶν μαρτυρίων, διὰ τῶν ὁποίων ἐβασάνιζον τοὺς Χριστιανούς, ἔκλεισαν καὶ τὰ σχολεῖα των. Θὰ ἐκινδύνευε τότε τὸ Ἔθνος νὰ πέσῃ εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπαιδευσίας, ἂν δὲν ὑπῆρχον τὰ Μοναστήρια.

Τὸ κρυφὸ σχολεῖο

Εὐτυχῶς οἱ Τοῦρκοι ἐσεβάσθησαν τὰ Μοναστήρια. Ἐκεῖ λοιπὸν μετέβαιναν κρυφίως οἱ μικροὶ Ἑλληνοπαῖδες καὶ ἐδιδάσκοντο τὰ γράμματα παρὰ τῶν μορφωμένων μοναχῶν.

Ἀπὸ τὰ κρυφὰ αὐτὰ σχολεῖα ἐξῆλθαν οἱ διδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1600 καὶ ὕστερον ἤρχισαν νὰ κτίζουν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος σχολάς, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Ἑλληνόπαῖδες ἐδιδάσκοντο τὴν Θρησκείαν των καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς μεγάλης Πατρίδος των.

Τὰ μοναστήρια λοιπὸν πολὺ συνέτειναν ὥστε νὰ λάβῃ τὸ ἔθνος νέαν ζωὴν καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ κάμῃ τὴν ἐπανάστασιν, ἡ ὁποία ἔδωσεν εἰς αὐτὸ πάλιν τὴν ἐλευθερίαν του.

40. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἰς τὸ ἐλεύθερον Κράτος.

Μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 διεκόπη ἡ ἐξάρτησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ 1833 συνῆλθε ὁ Σύνεδρος ἐπισκόπων εἰς τὸ Ναύπλιον, ἡ ὁποία ἀπεφάσισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, τότε δηλαδὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔγινεν Αὐτοκέφαλος. Ἐδημοσίευσεν δὲ ἡ Σύνεδρος αὐτὴ καὶ τὸ καταστατικὸν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὡς νόμον τοῦ Κράτους.

Κατὰ τὸ Καταστατικὸν τοῦτο, τὴν ἀνωτάτην

Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἀπετέλει Σύνοδος ἐκ 5 ἐπισκόπων, ἡ ὁποία ἀνενοῦτο κατ' ἔτος.

Πρόεδρος τῆς Συνόδου θά ἦτο πάντοτε ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

᾿Ωρίσθη ἐπίσης ὅτι ἔπρεπε νὰ παρίσταται καὶ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος εἰς τὴν Σύνοδον, ἵνα δι' αὐτοῦ ἐποπτεῖται ἡ Πολιτεία τὰ Ἐκκλησιαστικά πράγματα, ἀνευ δὲ τῆς παρουσίας τούτου, δὲν ἠδύνατο νὰ ληφθῇ οὐδεμία ἀπόφασις.

Σήμερον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος διοικεῖ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀποτελουμένη ἐκ 12 Μητροπολιτῶν ἐκλεγομένων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, μὲ πρόεδρον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν.

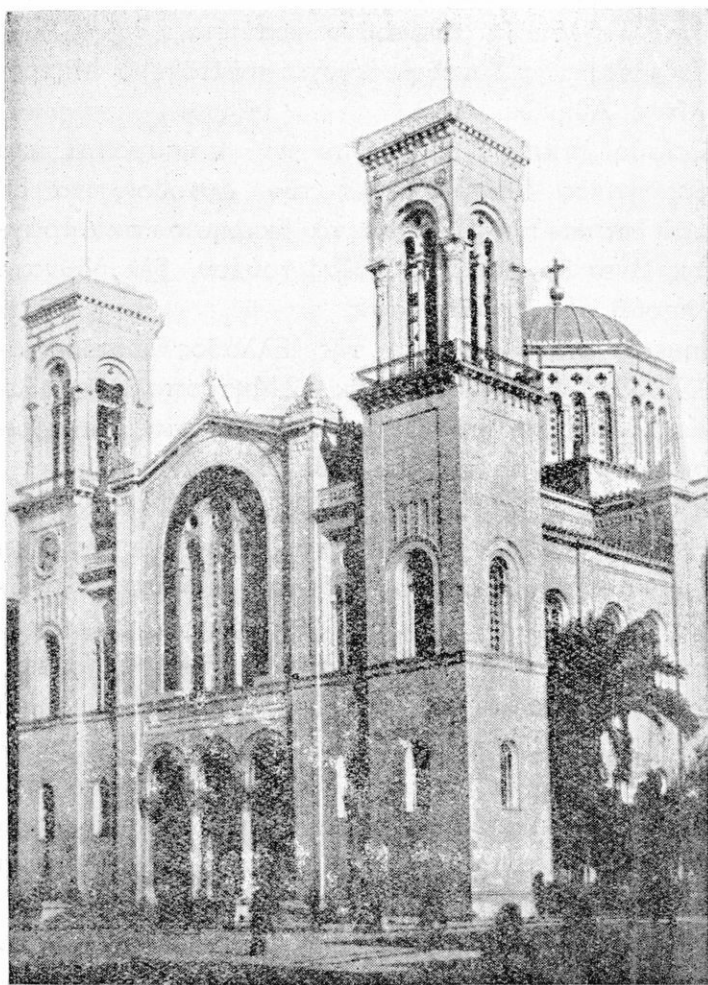
Κατὰ διετίαν δὲ συνέρχεται ὁλόκληρος ἡ Ἱεραρχία.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκλέγει τοὺς Ἐπισκόπους, ἔχει τὴν ἀνωτάτην ἐπίβλεψιν ἐπὶ τοῦ κλήρου καὶ τῶν μοναστηρίων, καὶ φροντίζει διὰ τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως.

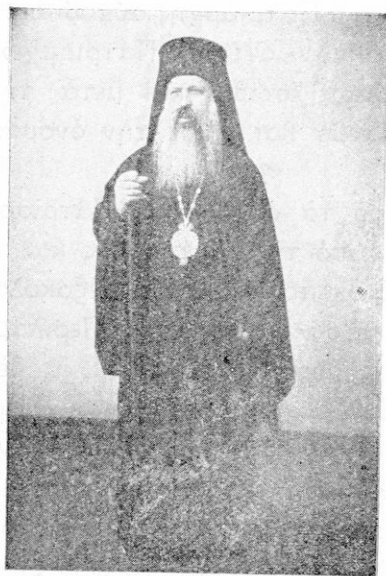
Ὡς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὁμοίως καὶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι ὠνομάσθησαν Αὐτοκέφαλοι καὶ αὗται εἶναι: ἡ τῆς Σερβίας καὶ ἡ τῆς Ρουμανίας.

Ἡ Βουλγαρικὴ ὁμως Ἐκκλησία ἔχει κηρυχθῇ παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σχισματικὴ, διότι ἠθέλησε νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτῆς τὰς ἐπαρχίας τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν εὗρίσκετο ἀκόμη ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Ἡδη τὴν Βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν τὴν διοικεῖ εἰς Ἐξάρχος, ὁ ὁποῖος μένει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ Μητρόπολις τῶν Ἀθηνῶν

Ο Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Χρυσόστομος

41. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα.

Ἐκ τῶν πρώτων πέντε Πατριαρχείων εἶδομεν ὅτι ἐχωρίσθη τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ρώμης διὰ τοῦ σχίσματος καὶ ὅτι ὁ Πατριάρχης αὐτοῦ ὠνομάσθη Πάπας.

Κατόπιν εἶδομεν ὅτι τὸ Πατριορχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐσώθη καὶ μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν Μωαμεθανῶν καὶ ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν Οἰκουμενικόν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἄλλα τρία Πατριαρχεῖα, τὸ τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τὸ τῶν Ἱεροσολύμων, μόνον τὸ τελευταῖον ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ τὴν παλαιάν του κατάστασιν. Περιλαμβάνει δηλαδὴ τὰς ἐκκλησίας τῆς Παλαιστίνης, ὃ δὲ Πατριάρχης αὐτοῦ ἔχει Σύνοδον ἐξ Ἐπισκόπων ἢ ἀρχιμανδριτῶν.

Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἦτο τὸ σπουδαιότερον ἐξ ὅλων, κατόπιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξέπεσεν, ἰδίως ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ Ἄραβες ἐκυρίευσαν τὴν Αἴγυπτον καὶ ἔμειναν ὡς κύριοι αὐτῆς ἐπὶ ὀκτακόσια ἔτη.

Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα οἱ Χριστιανοὶ τῆς περιοχῆς ταύτης ὑπέφεραν τοιούτους διωγμούς, ὥστε δὲν κατῴρθωσαν νὰ ἀπομείνουν ἐξ αὐτῶν σήμερον εἰμὴ περὶ τὰς πεντήκοντα χιλιάδας. Πλήθος ἐκ τῶν Χριστιανῶν τούτων ἐγίναν Μωαμεθανοί. Ὁ Πατριάρχης ἐκεῖ ὀνομάζεται καὶ Πάπας.

Τὰ αὐτὰ ὑπέστη καὶ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀντιο-

χείας, εἰς τὸ ὅποιον πολλοὶ Χριστιανοὶ ἔγιναν Δυτικοὶ καὶ Διαμαρτυρόμενοι.

Τὰ τρία ταῦτα Πατριαρχεῖα δὲν παύουν, ἐννοεῖται, νὰ εἶναι ἐνωμένα καὶ νὰ συνεννοοῦνται μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἱστορία τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.....	3
1. Ἡ Πεντηκοστή	5
2. Ἡ πρώτη Ἐκκλησία καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοί.....	9
3. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος. Ὁ Φίλιππος.....	12
4. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος	15
5. Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Συρίαν, Κύπρον καὶ Μ. Ἀσίαν	20
6. Ὁ Παῦλος εἰς Μακεδονίαν	22
7. Ὁ Παῦλος εἰς Ἀθήνας	26
8. Ὁ Παῦλος εἰς Κόρινθον	28
9. Ὁ θάνατος τοῦ Παύλου	30
10. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος	33
11. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας	36
12. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς	37
13. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι	39
14. Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας	41
15. Ἀποστολικά Ἐκκλησία	42
16. Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν	44
17. Οἱ διωγμοὶ τῶν αὐτοκρατόρων	46
18. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος	50
19. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος	51
20. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος	53
21. Ὁ Ἀρειος. Ἡ πρώτη Οἰκουμένη Σύνοδος	56
22. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος	59
23. Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης	62
24. Ὁ Μέγας Βασίλειος	64
25. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς	68
26. Ὁ Θεοδόσιος καταδιώκει τοὺς Ἐθνικούς.....	71
27. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος	72
28. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς Ἀγίας Σοφίας.....	76
29. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος	79
30. Οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἀσκηταί. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος.....	82
31. Οἱ Εἰκονομάχοι καὶ ἡ ἀναστύλωσις τῶν εἰκόνων	86
32. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος. Τὸ Σχίσμα	89
33. Θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις εἰς τὴν Δύσιν	95
34. Ὁ Λούθηρος	96
35. Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου	100
36. Σβίγγλιος καὶ Καλβίνος	101
37. Αἱ ἐκκλησίαι τῶν διαμαρτυρομένων	102
38. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας	102
39. Τὰ Μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν	104
40. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Ἐλεύθερον Κράτος	106
41. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα	110

024000025436

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείον
Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων

Τμήμα διδακτικῶν βιβλίων

Εἰς Ἀθήνας τῇ 20 Αὐγούστου 1934

Ἀριθ.

Πρωτ. 51231/51232

Διεκπ.

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΙΣ

Περὶ ἐγκρίσεως διδακτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν
μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Κ Α Π.

Πρὸς

τὸν κ. Βασιλείον Πειρουγιαν

Ἀνακοινοῦμεν ὅτι διὰ ταύταριθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἀρθρ. 4 τοῦ νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1ην πράξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε'. καὶ τῶν συνδιδασκομένων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ε'. καὶ ΣΤ'. τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ» βιβλίον σας διὰ μίαν τετραστίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1934 ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῇτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ τύχη τὸ βιβλίον σας πρὶν ἐκτυπωθῇ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΤΙΜΗ ΑΔΕΤΟΥ ΔΡ. 7.50

66.765

Ἐντολὴ τοῦ Υπουργοῦ

Ὁ Τηματοάρχης
Ν. Σμυρνῆς

ΤΙΜΗ ΑΔΕΤΟΥ ΔΡ. 10.60 (ΣΕΜΕΝΟΝ ΔΡ. 3 ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ)

Ἀριθ. ἀδείας διατάγματος 27266-27-9-34

Τὰ διδακτικά βιβλία τὰ πωλούμενα μακράν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τριῇ ἀνωτέρα κατὰ δέκα πέντε τοῖς ἑκατὸν τῆς κανονισθείσης πρὸς ἀντιστάσειν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (Ἄρθρον 6 Διατάγματος «περὶ τοῦ τροποῦ τῆς διανομῆς διδακτικῶν βιβλίων καὶ χορηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν» 24-1-34)